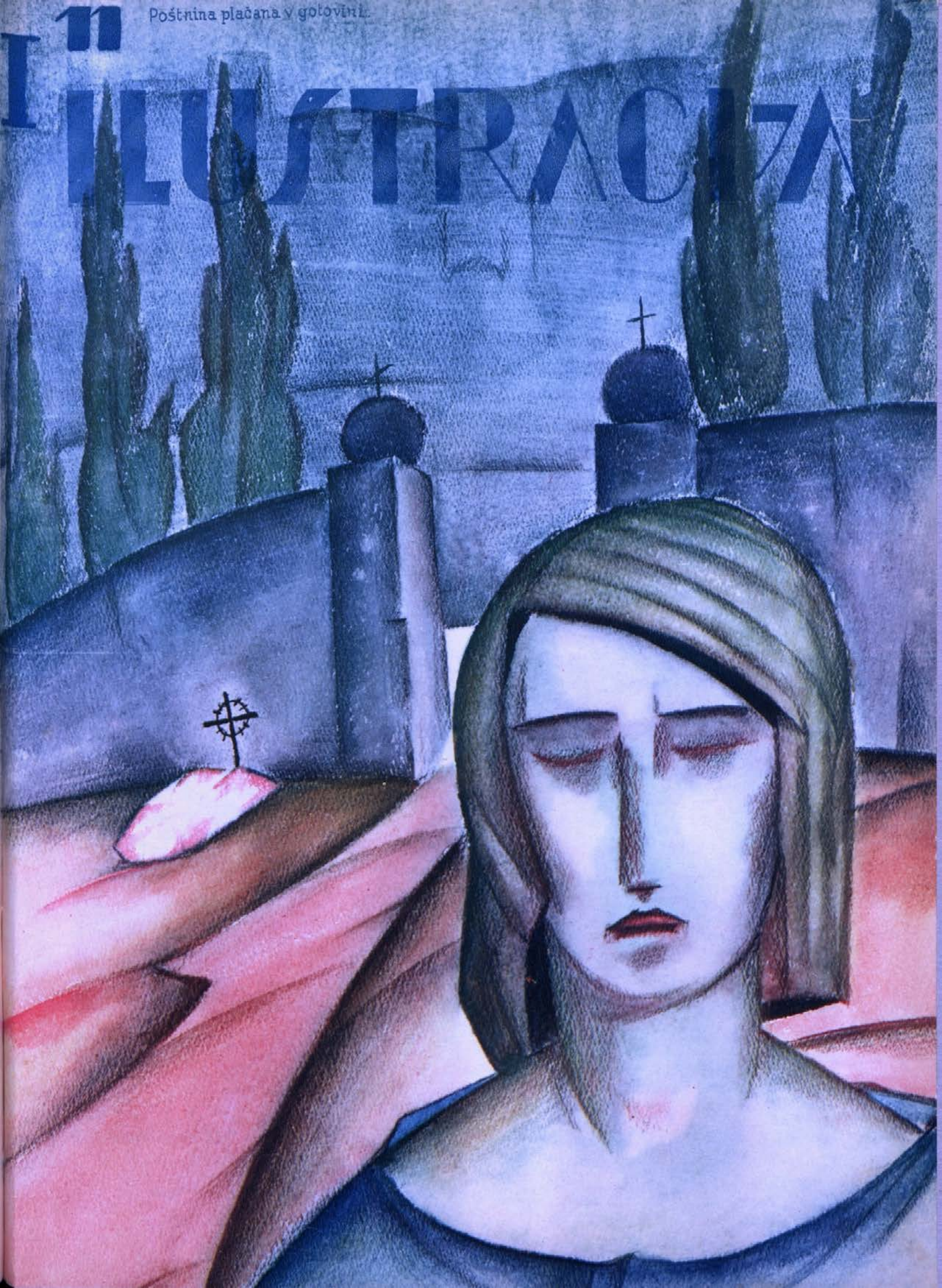
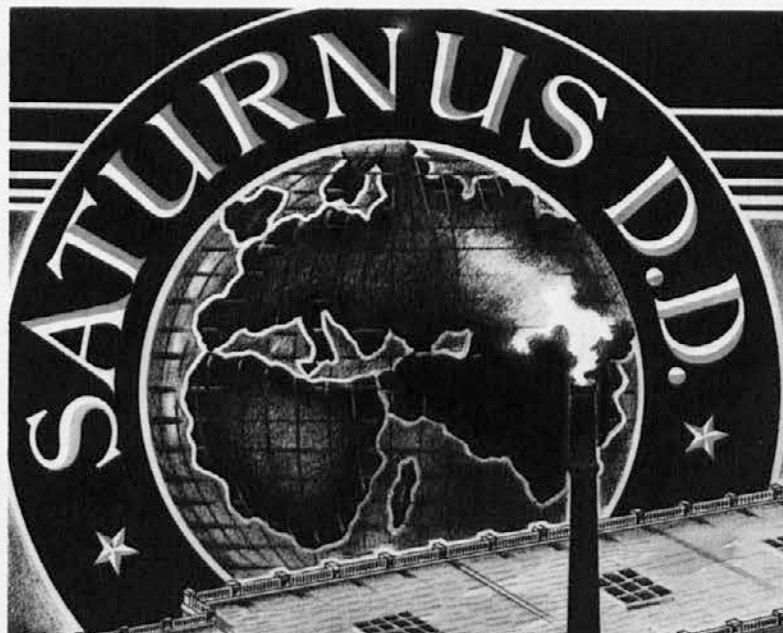

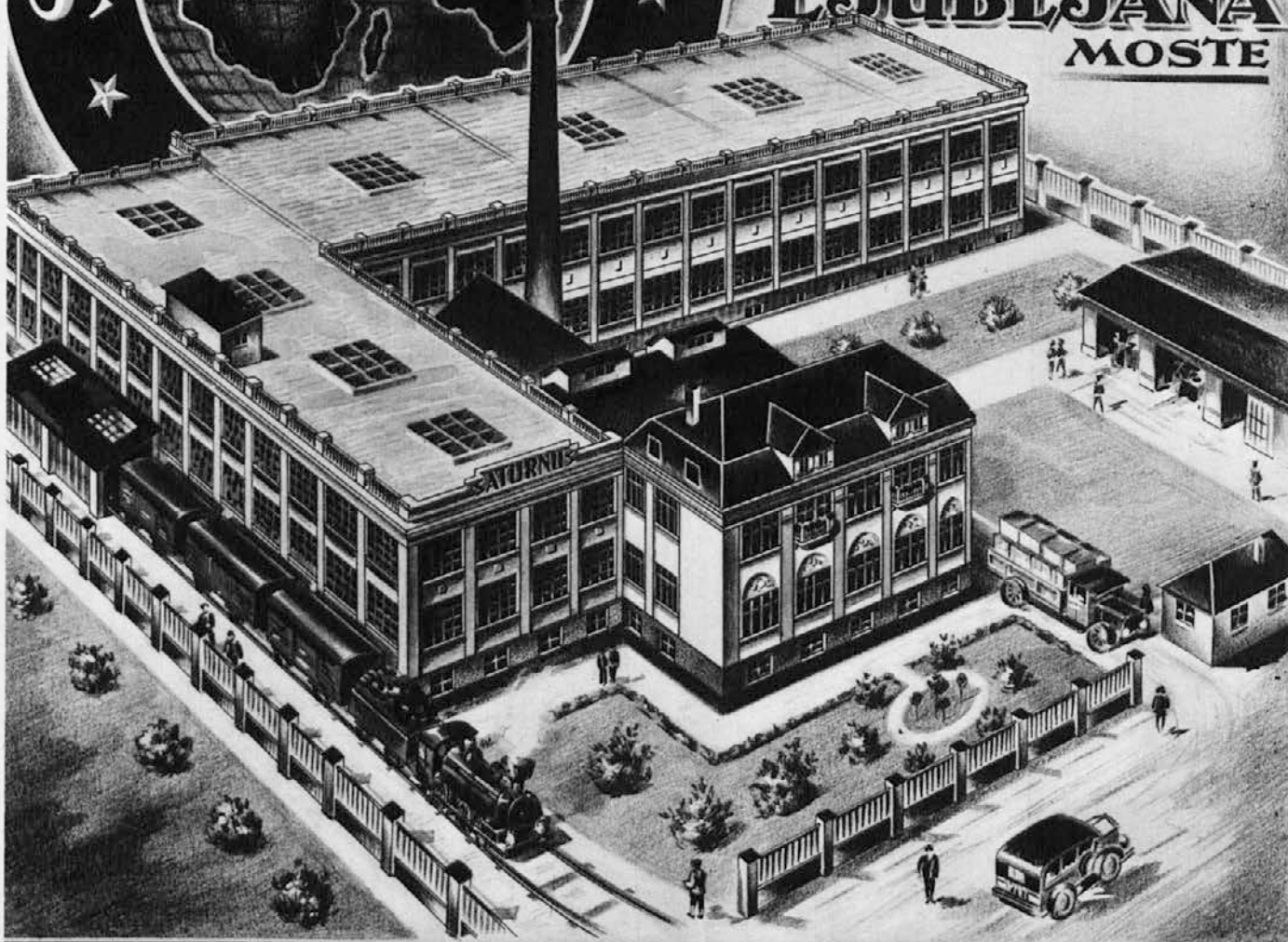
ILUSTRACIJA

**ZA INDUSTRIJO
PLOČEVINASTIH
IZDELKOV**

**LJUBLJANA
MOSTE**

SATURNUS
A.D.

ZA INDUSTRIJU
IZRADA IZ LIMA

LJUBLJANA

САТУРНУС
А.Д.

ЗА ИНДУСТРИЈУ
ИЗРАДА ИЗ ЛИМА

ЉУБЉАНА

Ilustracija

ŠTEV. 11

1929

LETO I.

NAROČNINA: LETNO 12 ŠTEVILK 100 DINARJEV, POLLETNO 6 ŠTEVILK 55 DIN, POSAMEZNE ŠTEVILKE PO 10 DIN
INOZEMSTVO LETNO 120 DIN, AMERIKA 3 DOL. - LJUBLJANA, KOPITARJEVA 6/II. - TELEF. 2549 - ČEK. RAČ. 12.587

*Kostanjarji so se utaborili na vseh oglih
jesenske Ljubljane*

Foto „Ilustracija“

Desno: Zrel kostanj na drevesu

Foto „Ilustracija“

Triglav z Rjovine

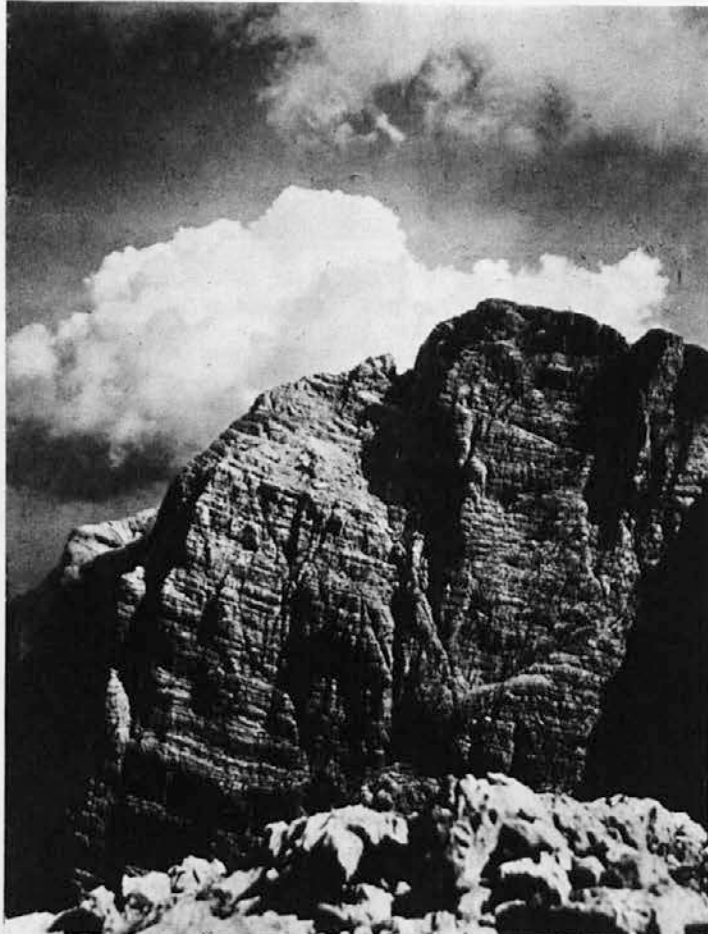
Desno: Stenar s Kriške stene

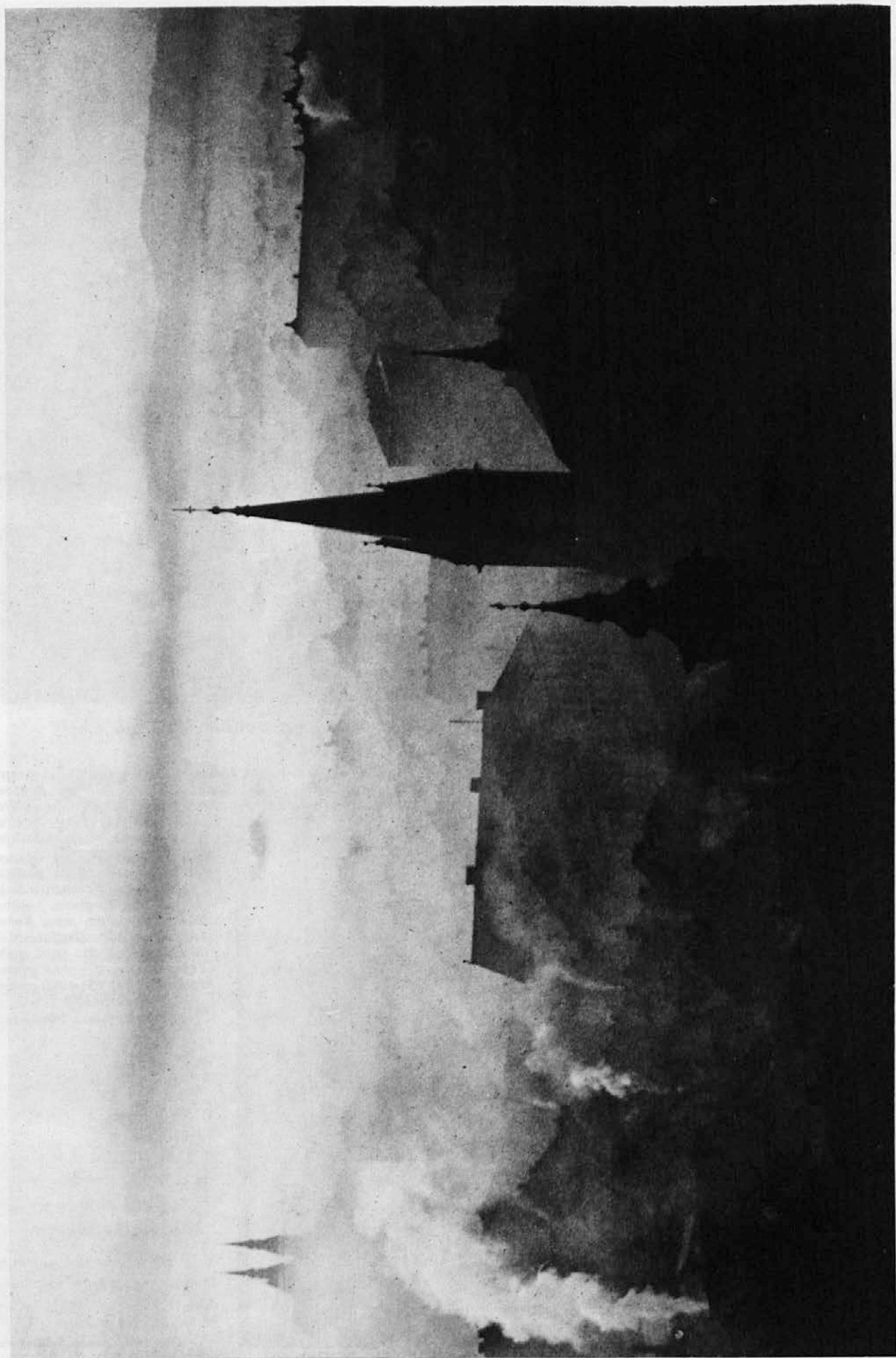
Motivi s slovenskih planin

Foto C. Švigelj

Spodaj levo: Oblačna študija s Kredarice

desno: Motiv izpod Tosca

Ljubljana v megli ...

Pogled z grajskih šanc v smeri proti Viču. Na levi trnavska cerkev, spodaj dim iz Samassovih tovarn, v sredini florjanska in šentjakobska cerkev, na desni v višini trnavske cerkve obrisi tehniške srednje šole

Foto S. K.

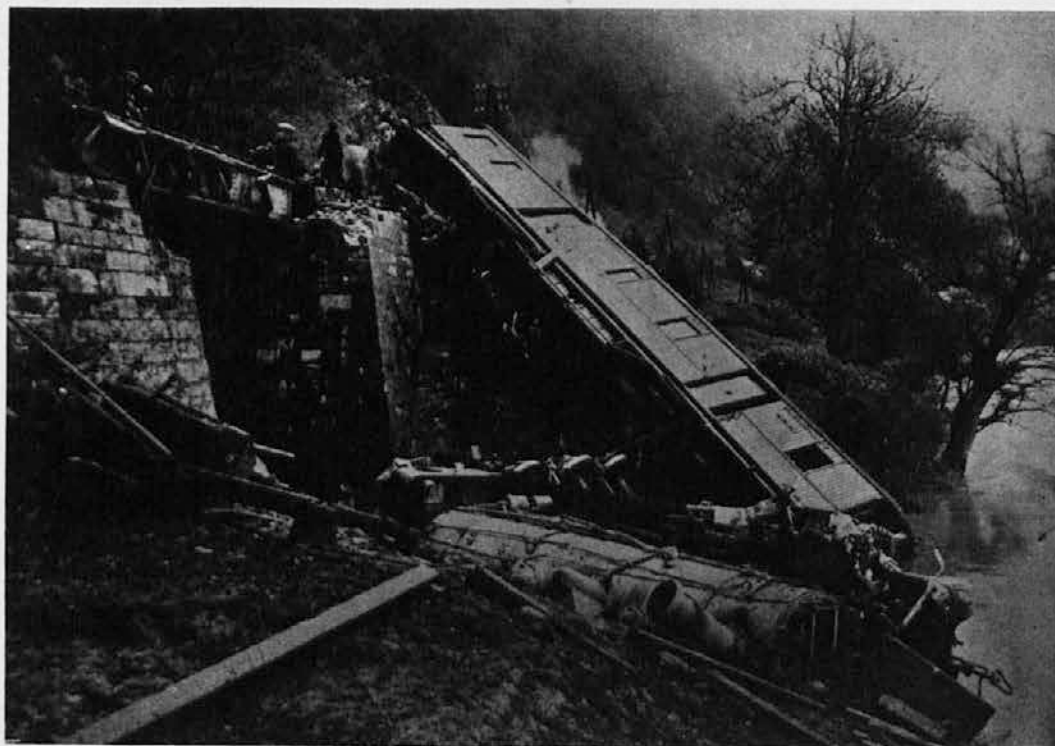

**Osemdesetletnica dolgoletnega in zaslužnega slovenskega politika Fr. Šukljeja
„na Kamnu“ 24. oktobra 1929**

Okoli mize, od leve na desno: 1) inž. Milan Šuklje, (pred njim) 2) Milena Šuklje, 3) dekan in kanonik Ivan Lavrenčič, 4) gospa Štefka Šuklje, 5) stud. iur. Vlad. Šuklje, 6) ga. Minka Dernovšek, roj. Šuklje, 7) ga. Gizela Šuklje, 8) gdč. Jadviga Rosina, 9) Janko Šuklje, 10) ga. Poldi Šuklje, 11) ga. Julijana Zupančič, 12) prevzvišeni knezoškof dr. Ant. Bon. Jeglič, 13) Franjo Šuklje, (pred njim) 14) Marija Šuklje, 15) stud. gymn. Martina Šuklje.

V ozadju od leve na desno: 16) stud. techn. Lujo Šuklje, 17) stud. gymn. Svelozara Šuklje, 18) stud. gymn. Anica Šuklje, 19) stud. mus. Karel Dernovšek, 20) učiteljica Marija Dernovšek, 21) stud. arch. Gizela Šuklje, 22) stud. gymn. Marko Šuklje, 23) stud. gymn. Gigi Šuklje

Foto G. Dolenc, Novo mesto

**Težka nesreča
orient-ekspresa
v Rajhenburgu**

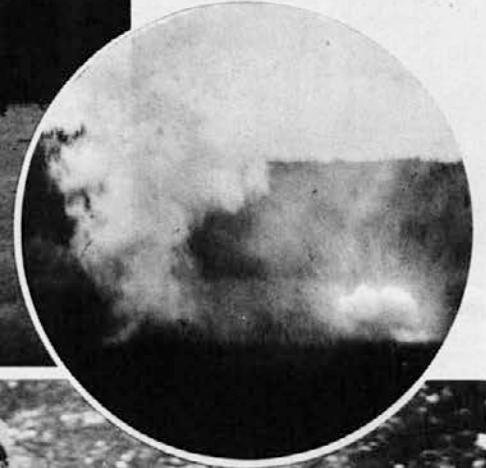
ki je zahtevala več smrtnih žrtv. Prevrnjena lokomotiva in službeni vagon ekspresa v Savi

Foto Vinko Baec, Rajhenburg

Jesenski manevri

Serijska slika z jesenskih manevrov obeh brigad dravske divizije pod vodstvom divizijskega generala g. Save Tripkovića

Spodaj: Artilerija strelja
Foto I. Kosec

Jutranja molitev pred odhodom iz kasarne na manevre, ki so se vršili v Polhovgrajskih dolomitih

Foto I. Kosec

Komandant div. gen. Sava Tripković in brig. gen. Ž. Stanisavljević na Grmadi

Foto gen. Ž. Stanisavljević

Artilerija se vzpenja po klancu

Foto I. Kosec

Častniški zbor pri študiju kart

Foto I. Kosec

Borci v brambi na Grmadi

Foto gen. Ž. Stanisavljević

Albert Lortzing: Car - tesar

Opera v treh dejanjih. Dirigent: Niko Štritof, režiser: Josip Puhé, koreograf: N. Golovin. Premiera v ljubljanski operi
Foto „Ilustracija“

„Sami diplomati...?“ Iz drugega dejanja. Angleški poslanik (Rumpelj), župan (Križaj)

Peter Mihajlov (Grba), francoski poslanik (Kovač), Peter Ivanov (Gostič), Marija (Ribičeva)

Saardamski župan van Bett (Križaj). Ena izmed vlog, ki jih g. Križaj po dolgi odsotnosti zopet kreira v Ljubljani

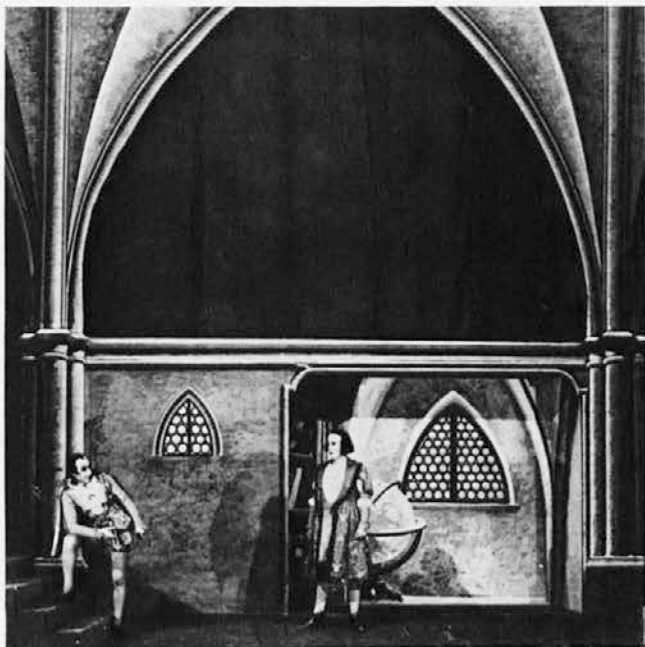
Balet po holandskih motivih v tretjem dejanju

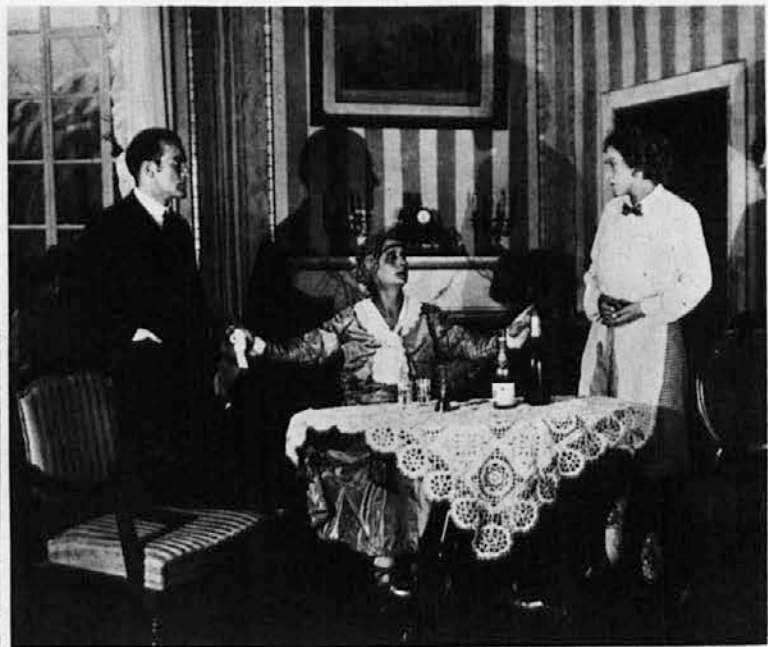
Finale tretjega dejanja. Car Peter odhaja, ljudstvo ga pozdravlja

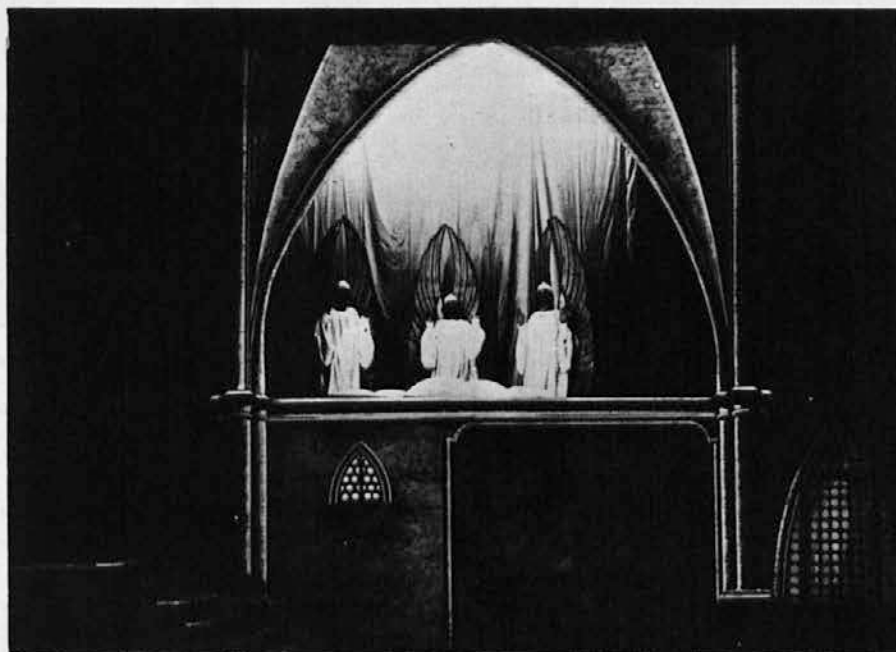
Car Peter — g. Grba

Goethe: *Faust*, tragedije prvi del. Režija: Osip Šest.
Zgoraj: *Mephisto* (Skrbinšek), *Faust* (Levar)
Spodaj: *prolog*

Ibsen: *Spovračanje*. Ciril Debevec, Marija Vera, Mira Danilova.
Običajni naslov prirejen po nemškem »Gespenstere« ni prikladen, ker ne od-
varja origin. naslovu »Gjengangere«, kar pomenja: »Oni, ki se vedno povračajo«.
A. Robida je prevedel »So že zopet tu«, I. Pregelj »Spovračanje«

Novosti v drami kr. Narodnega gledališča v Ljubljani

Vse slike: foto Jos. Pogačnik ml.,
Ljubljana, Mestni trg 17

Ivan Cesar v vlogi *Topaza*
(*Velika abeceda uspeha*)

Velika abeceda uspeha: scena I. dejanja, v šoli;

scena IV. dejanja (*Nablocka, Cesar in Kralj*)

Na slavnostni predstavi „Prodane neveste“, od leve na desno: Kovač (Vašek), Križaj (Kecal), dirigent Balatka, Nožiničeva (Marinka), Šimenc (Janko)

G. Kovač med vencih

Proslava 25 letnice opernega delovanja g. Kovača

Foto „Ilustracija“

Tekme za državno prvenstvo v rokoborbi

Moment v napeti situaciji

Foto report H. Kern, Ljubljana

ki so se vršile v Ljubljani. Zmagovalci od leve na desno: težka kategorija: Palković Franjo (Herkules, Zagreb); lahka: Grujić Antun (Herkules, Zagreb); srednja b): Janeš Pero (Herkules, Zagreb); baniam: Tot Karol (Radnički Senta); srednja a): Marković (Croatia, Zagreb); srednja a): Kinčoš (Hakoah, Subotica); peresnolahka: Vojvodić Blaž (Herkules, Zagreb)

V krogu: Vlado Uzelac (Radnički, Beograd), nagrajen za najelegantnejšo rokoborbo Foto report H. Kern

Jamboree — svetovni skavtski kongres

Poljaka ob Svetovitu, spominu slovanskega boga

Obešenec v irskem laboru; obešene so vse slabe lastnosti

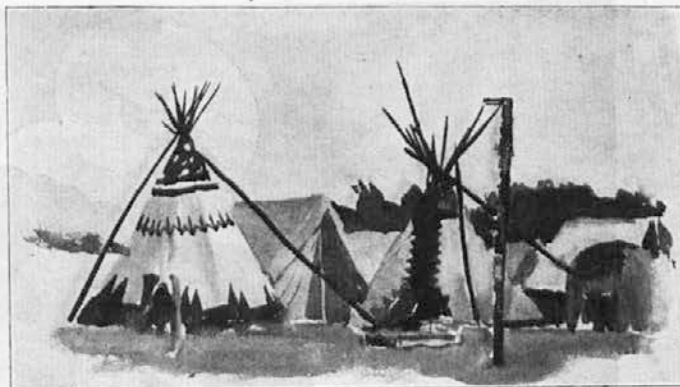
Lord Baden-Powell v pogovoru z delegati iz Chilea Foto P. Kunaver

Slike s svetovnega skavtskega kongresa

Prihod Amerikancev na kongres

Foto P. Kanovar

Mitja Švigelj: Indijanski šotori

V dneh 1. do 13. avgusta t. l. je potekel letošnji svetovni skavtski kongres, ki se vrši vsaka štiri leta. 50.000 skavtov se je sestalo pri Liwerpoolu v Angliji na ogromnem taborišču. Njih število je pričalo, kako zelo se je že razširil skavtizem po vsem svetu. Saj so bili zbrani tu vsi narodi in vsa plemena naše zemlje, ki so bili pomešani med seboj v taborih belcev, črncev, Indijancev, Malajcev, Japoncev, Indijcev, mulatov itd. — Internacionalnega skavtskega tabora se je udeležilo tudi 21 Jugoslovanov, med njimi pet iz Ljubljane. Njim na čelu se je pri veljih skupnih paradah dvigal zmajev totem ljubljanskih skavtov z našo državno zastavo. Vsemu taboru sta prisostvovala angleški prestolonaslednik Prince of Wales, navdušen skavt, in svetovni skavtski šef lord Baden-Powel poleg drugih lordov, generalov in zastopnikov nekaterih državnih vladarjev. To veliko skupno taborenje je imelo namen medsebojnega zblizanja, mednarodnega prijateljstva, skavtske tehnične in taborne izpopolnitve, predvsem pa reprezentirati veliko skavtsko idejo svetovnega miru.

Totem ljublj. skavtov na taboru v Beogradu

Haida-Indijanci, indijansko plemo, ki je bilo na meji Alaske in je eno najstarejših plemen severne Amerike, so imeli za simbol svojega plemena velikanski orlovski totem, ki je bil njim in prijateljskim plemenom svet. To lepo izrezljani totem, ki mu je vsaka generacija izrezljala po eno figuro, so razstavili v Lincolnovem parku. Potomci Haida-Indijancev mu nazdravljajo

Indijec S. S. N. Dhaware

Indijanec Gasper Porter v jugosl. taboru

Star Indijanec Foto M. Šelgej

MAISON

★ „Etoile Aruur“

Erika

Marque déposée

ZEMUN

INDUSTRIJA

POJASEVA ZA DAME

GLAVNI ZASTOPNIK ZA SLOVENIJO IN PREKMURJE: HEDŽET IN KORITNIK, LJUBLJANA

Veliki Pat

Knut Hamsun *Ilustriral Olaf Globočnik*

Bil sem izprevodnik na cestni železnici v Chicagu. Najprej sem bil nastavljen na Halstedski liniji, to je na konjski železnici med centrom mesta in trgom za živino. Mi, ki smo opravljali službo ponoči, nismo bili niti najmanj zavarovani zoper ono množico sumljivih ljudi, kateri so to pot hodili v nočnem času. Streljati in ubiti nismo smeli nikogar, ker bi bila cestnoželezniška družba v takem slučaju dolžna dati odškodnino; kar se mene tiče, tudi nisem imel nikdar revolverja in sem moral vselej zaupati svoji zvezdi. Sicer je pa človek redkokdaj brez orožja: Tako se je na primer ročaj zavore dal hipoma sneti in je mogel služiti kot izvrstno pomagalo. Se pravi, prevečkrat ga spet nisem rabil; samo enkrat.

Leta 1886. sem bil vse noči okrog božiča na tej železnici, ne da bi se bilo kdaj kaj pripetilo. Nekoč je prišla z živinskega trga kampa Ircev, ki so docela napolnili naš voz; bili so pijani in imeli polno steklenic pri sebi, drli so se po notah, plačati se jim pa kar nič ni dalo, dasi smo bili že odpeljali. Leto in dan, so dejali, da vendar plačujejo družbi po 5 centov zjutraj in zvečer, zdaj pa da je božič, so rekli, in da enkrat nočejo plačati. Saj tudi ni bilo tako neumno, to pojmovanje, toda pustiti se jih le nisem upal iz strahu pred špijoni, katere je družba nastavljala, da bi nadzorovali poštenost izprevodnikov. Tedaj je vstopil v voz tak konstablar. Ostal je nekaj minut notri, spregovoril par besed o božiču in vrenemu in kmalu nato izstopil, ker je bilo prenapolnjeno. Prav dobro sem vedel, da bi mu bilo treba reči samo besedo o tem in vsi pasažirji bi bili morali plačati tistih pet centov; toda molčal sem. Zakaj da jih nisem naznanil, me je nato vprašal eden izmed potnikov. Ker se mi ni zdelo potrebno, sem mu odgovoril, saj imam vendar opravka z gentlemani. Nato so se mi nekateri pričeli rogati; nekaj pa jih je držalo z menoj in so poravnali zadevo s tem, da so plačali listke za vse.

Naslednji božič sem prišel k liniji v Cottage. To je bila velikanska sprememba, ker sem bil prideljen vlaku z dvema, včasih celo s tremi vozovi, katere je gnal podzemski kabel. Občinstvo je bilo v tem delu mesta odlično in moral sem sprejemati denar v rokavicah. Za oddih ni bilo tu nikakih drugih zanimivosti in kmalu si bil sit gledati in poslušati te prebivalce vil.

Za božič 1887 mi je pa le bil pripravljen majhen doživljaj.

Bilo je na sveti dan dopoldne, ko sem vozil v mesto; imel sem tedaj službo podnevi. Vstopil je neki gospod in se pričel z menoj razgovarjati. Ako sem imel posla v vozu, je počakal, da sem prišel nazaj na svoje mesto na zadnji platformi ter nato znova pričel razgovor. Bil je pri kakih 30 letih, bled, s kratkimi brki in je bil jako odlično napravljen, toda brez vrhnje suknje, dasi je bilo zelo mrzlo. Odpeljal sem se z doma, je dejal, tako, kakor sem bil. Hotel sem prestreči svojo gospo.

Božična darila, sem pripomnil.

Čisto prav! je odgovoril in se smehljaj. Bilo pa je to smehljanje jako čudno, spakovanje z usti, nervozna grimasa. Koliko zaslužite? je vprašal.

V deželi Yankee ni to vprašanje nič nenavadno, torej sem mu povedal, koliko zaslužim.

Ali hočete zaslužiti ekstra 10 dolarjev? je vprašal.

Dejal sem: Da.

Vzel je iz žepa svojo denarnico in mi dal bankovec. Zraven je pripomnil, da mi zaupa.

Kaj naj storim zato? sem vprašal.

Zahteval je, da mu pokažem vozni red in dejal: Vi vozite danes 8 ur?

Da.

Na eni strani izmed Vaših tur mi boste storili majhno uslugo. Tu, na oglu Monroejeve ceste vozimo čez rov, ki vodi k podzemskemu kablu. Rov je pokrit s pokrovom; tega dvignem in stopim vanj.

Vi se hočete končati?

Ne popolnoma. Toda to hočem storiti.

Aha!

Vi boste svoj voz zaustavili in mene spravili iz luknje, tudi če se Vam bom upiral.

To se bo zgodilo.

Hvala. Sicer pa nisem duševno bolan, kot mogoče mislite. Vse to delam zaradi svoje žene, ona mora videti, da sem si hotel vzeti življenje.

— Vaša gospa se bo torej peljala v mojem vlaku?

Da! Sedela bo in the grip.

Osupnil sem. »The grip« je bil voz, kjer je stal vlakovodja; bil je odprt in brez sten, pozimi je bilo tam mrzlo in tedaj ni nikdo sedel tja.

Seveda bo in the grip, je ponovil. Obljubila je to svojemu ljubimcu v nekem pismu in da mu bo dala znamenje, kadar pride. Bral sem to pismo.

— Dobro. Toda opomniti Vas moram, da boste dvignili pokrov čim hitreje in stopili brez zadrževanja dol. Sicer nas ujame sledeči vlak. Vozimo s presledki treh minut.

Vem vse to, je odvrnil mož. Pokrov bo že dvignjen, ko pridem. On je dvignjen že v tem trenutku.

Se eno: Odkod morete vedeti, s katerim vlakom se bo peljala Vaša gospa?

O tem bom obveščen telefonično. Imam ljudi, ki vodijo njene korake. Moja gospa bo imela na sebi rjav kožuho kostim, lahko jo boste spoznali — zelo lepa je. Ako bi se onesvestila, jo spravite do lekarne na Monroejevem oglu.

Vprašal sem:

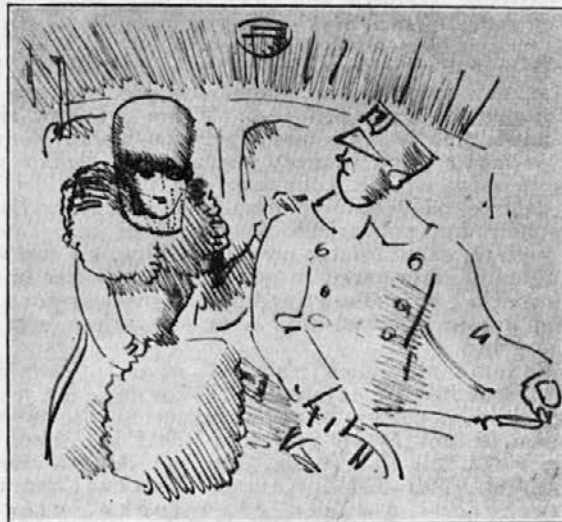
Ali ste govorili tudi z mojim vozačem?

Da, je odgovoril mož. In dal sem mu enako vsoto kot Vam. Vendar nočem, da bi vidva zbijala šale iz te stvari. Sploh ne govorita o tem!

Ne.

Ko se boste bližali Monroejevi cesti, se postavite torej na »the grip« in dobro pazite. Ko zagledate nad rovom mojo glavo, daste signal in vlak se bo ustavil. Vozač Vam bo pomagal, da me obvladate in izvlečete iz rova, četudi bom trdovratno vztrajal pri tem, da hočem umreti.

Razmislil sem malo vso to stvar in dejal:

Zdi se mi, da bi si bili lahko prihranili denar in nikomur ne izdali svojega načrta. Vi bi enostavno stopili v rov.

Ti veliki Bog, je zavpil ta mož, recimo da. Vozač me ne bi opazil! Vi me ne bi opazili! Nikdo me ne bi opazil! Da, imate prav.

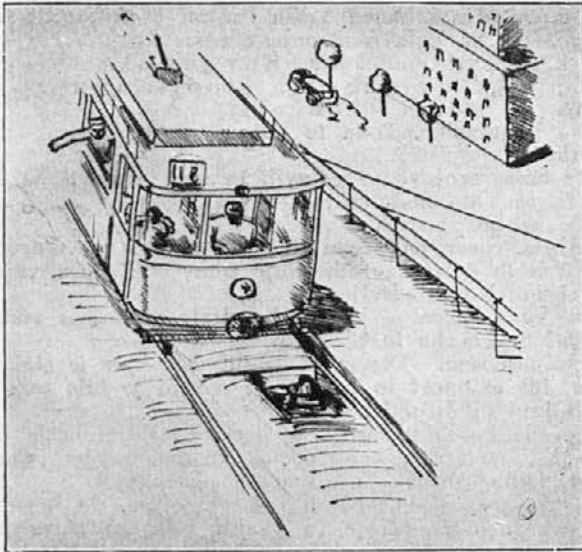
Govorila sva še o tem in onem, mož se je peljal do končne postaje, in ko se je moj vlak tam obrnil, se je peljal z nami nazaj.

Na oglu Monroejeve ceste je dejal: Tu je lekarna, kamor prinesite mojo gospo, če bi se onesvestila.

Potem je skočil z voza.

Bil sem za deset dolarjev bogatejši.

Hvala Bogu, tudi srečnih dni je bilo nekaj v življenju! Skozi celo zimo sem se varoval režečega vetra s časopisi.

s katerimi sem ovijal prsa in hrbet; čim sem se ganil, je škrtalo z mene na najneprijetnejše načine, tako da so imeli tovariši dosti zabave z menoj. Zdaj pa bi že utegnilo zadostovati med drugim tudi za kožuhovinst telovnik čudovite toplote. Če bi ob sledeči priliki prišli tovariši in se spravili okrog mene, da bi poslušali moje škrtanje, ne bi tega dovolil...

Vozimo dve, vozimo tri ture v mesto; nič se ni zgodilo. Ko pa smo baš hoteli odpeljati četrtič s postaje Cottage, je vstopila mlada dama in sedla v »the grip«. Imela je na sebi rjav kožuhast kostim. Ko sem prišel k njej in prejel njen denar, me je pogledala s celim obrazom. Bila je zelo mlada in lepa, oči globoko nedolžne in modre. Ubožica, sem si mislil, velik strah vas čaka; toda gotovo ste nekaj storili nápak in zdaj imejte svojo kazen. Vsekakor pa jo bom skrbno odnesel v apoteko.

Bližali smo se mestu.

S svoje platforme sem zapazil, da je vozač naenkrat pričel z damo govoriti. Kaj le ji ima povedati? Razen tega mu tudi ni bilo dovoljeno v službi občevati s potniki. V svoje največje začudenje sem videl, da se je dama celo presedla en sedež bliže k vlakovodji, on pa stoji pri stroju in napeto posluša, kar mu ona pripoveduje.

Bolj in bolj grmimo v mesto, se ustavljamo in ljudje vstopajo, se ustavljamo in ljudje izstopajo, vse gre svojo pot. Bližamo se Monroejevi cesti. Mislim pri sebi: ekscentrični mladi mož je svoje mesto pametno izbral, Monroejev vogal je miren vogal in brez motenj se bo lahko spustil v rov. In mislim dalje, kako sem sèm pa tja videl v teh rovih delavce od železniške družbe, ki so popravljali, če je bilo notri kaj pokvarjeno. Ampak če bi kdaj kateremu padlo v glavo, da bi ostal v preduhu v hipu, ko vozi čezenj vlak, no, ta bi zares postal za precej col krajši, ker bi vilice, katere vodijo z voza »the grip« h kablju, snele njegovo glavo z vratu. Ker je bila naslednja cesta Monroejeva, sem odšel na »the grip«.

Niti vozač niti dama nista več govorila. Zadnje, kar sem opazil, je bilo kimanje vozača, kakor da se mu je nekaj končno zjasnilo; nato je strmel naravnost predse in jel voziti z vso brzino. In bil je vendar veliki Pat, Irec, vozač mojega vlaka. Slack her abit, sem mu dejal v žargonu. To se pravi: Vozi malo počasneje. Zapazil sem bil namreč sredi na tiru črno točko, utegnila bi to biti človeška glava, ki moli iz tal.

Ogledal sem si tudi damo, njene oči so bile naperjene na isto točko in trdno se je držala za sedež. Je že v skrbeh zaradi morebitne nesreče, sem si mislil; kaj bo le storila, če opazi, da je to njen lastni mož, ki se hoče končati!

Veliki Pat pa ni nič zmanjšal brzine vožnje. Zaklical sem mu, da se nahajajo neki ljudje v basènu — nič spre-

membe. Zdaj smo razločno videli glavo, bil je neumni mladi človek, ki je stal v rovu z obrazom k nam obrnjenim. Nastavil sem k ustom piščalko in močno zapiskal za »stoj«; Pat je vozil z isto brzino; še četrtnina minute in nesreča je neizbežna. Udaril sem ob zvonec, ta je zazvonil, nato sem skočil naprej in zagrabil zavoro. Toda bilo je prepozno; vrešče je zavozil vlak preko rova, preden se je ustavil.

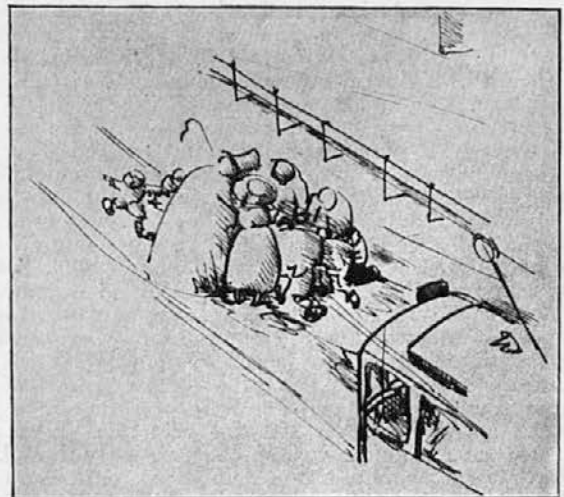
Skočil sem z voza; bil sem ves zmuden in sem se spominjal samo tega, da moram zgrabiti nekega moža, ki se bo temu upiral. Toda takoj nato sem splezal spet na »grip« in nisem imel nikjer več miru. Tudi vlakovodja je bil kot iz sebe, spraševal je brez zmisla in pameti, če niso bili ljudje v preduhu in kako se je moglo zgoditi, da ni ustavil vlaka. Mlada dama je vpila: Strašno! Strašno! Njen obraz je bil brez krvi in krčevito se je oprijemala sedeža. Toda ni se onesvestila, nego je malo za tem izstopila in nadaljevala svojo pot.

Nabralo se je mnogo ljudi; glavo ponesrečenega smo našli pod zadnjim vozom, trup pa je stal še v preduhu; vilice stroja so zgrabile glavo pod brado in jo odtrgale od telesa. Spravili smo mrliča s tira, nakar je prišel revizor, ki naj bi ga odpremil proč. Ta si je zapisal tudi mnogo imen in zame so pričali vsi pasažirji, da sem zvonil, piskal in nazadnje celo zagrabil za zavoro. Sicer pa smo morali mi od cestne železnice itak vselej na raport v našo pisarno. Veliki Pat me je poprosil za nož. Jaz sem ga razumel napčno in sem mu dejal, da je nesreča že itak dovolj velika. Tedaj se je veliki Pat nasmehnil in mi pokazal svoj revolver, češ, da mu orožja ne manjka in da noža ne bi rabil za kakšne neumnosti, nego za čisto druge stvari. Ko sem mu ga dal, mi je rekel »zdravstvuj«; on da ne more več ostati v službi; da mu je žal, da pa naj jaz sam peljem vlak v remizo, kjer da bom dobil drugega vozača. In pojasnil mi je, kako imam ravnati. Nož pa da mu moram pustiti, je dejal, ker bo stopil v kakšno skrito vežo in porézal gumbe z uniforme.

S tem se je poslovil.

Kaj sem hotel, moral sem odpeljati sam v postajo; za mojim vlakom jih je stala cela vrsta, ki so samo tega čakali, da se premaknem z mesta. In ker sem bil stroja od prej že nekoliko vajen, je šlo brez nezgod.

Nekega večera med božičem in novim letom sem bil prost in sem kolovratil po mestu. Ko sem prišel do nekega kolodvora, sem za kratek čas stopil noter, da bi si ogledal

silni promet njegov. Preril sem se tja do enega izmed peronov, kjer sem opazoval vlak, ki je imel vsak čas oditi. Naenkrat začujem svoje ime, na stopnicah vagona zapazim moža, ki se smeje in me kliče. Bil je veliki Pat. Trajalo pa je nekaj časa, da sem ga prepoznal, ker je bil fino oblečen in si je bil pustil odrezati brado.

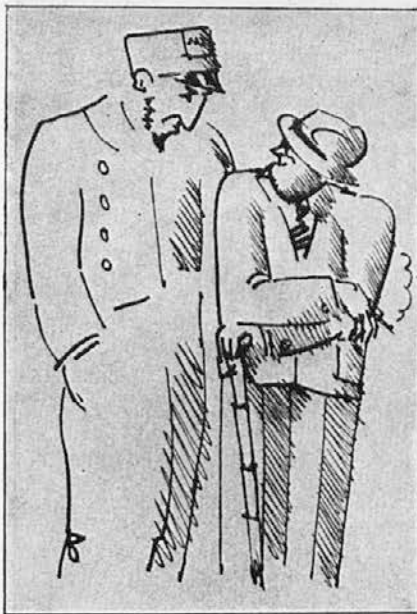
Iz grla se mi je izvil kratek osupnjen krik.

Pst, ne tako glasno! Kako se je zadeva prav za prav iztekla? je vprašal Pat.

Zaslišali so nas. Tebe pa iščejo.

Pat je dejal: Zdaj potujem na zapad. Kaj imaš tu od življenja? Sedem, osem dolarjev na teden, a od tega štiri za vzdrževanje. Zemlje si bom kupil, postal bom farmar. Se razume, da imam za to denar. Ako hočeš z menoj, si bova poiskala zunaj v Friscou zemlje.

Jaz ne morem proč.

Glej, baš sem se zmisli: tu je tvoj nož. Lepa hvala. Ne, veš kaj, življenje pri cestni železnici nima nobene prihodnosti. Tri leta sem služil in dozdaj nisem nikdar dobil prilike da bi to službo obesil na klin.

Vlak je zapiskal. Da, adijo, je dejal Pat. Poslušaj, koliko ti je pa dal oni človek, ki smo ga povozili? Deset dolarjev.

Toliko sem tudi jaz dobil. Ne, prav za prav je bil to zelo pošten plačnik. Toda gospa je bila brihtnejša.

Gospa? Mlada gospa, da. Naredil sem ž njo majhno kupčijo. Njej ni bilo za en ali dva

tisoča nič, kajti hotela se je moža znebiti. Ako bom zdaj začel živeti lepše — mi je k temu pripomogel njen denar.

Grafološki kotiček

Odgovori na vprašanja

»Angela Schalda«. Pretežno čutna narava, vse njeno delovanje in nehanje je vplivano od razpoloženja in trenutnega čustvovanja, česar se pa oseba niti sama prav ne zaveda. Celo njeno bistvo je pod vplivom komodnosti, mirnega snovanja in veselja nad prirodnimi, prvotnimi užitki. Oseba je zelo radodarna, ne skopari v nobenem oziru, zanima se za blagobit svoje okolice, pri tem postane včasih že preveč popustljiva in ohlapna. Ni ji do velike slave in časti, zadovolji se

*njo ni samoto
zelo zelo ugodno*

z malim, giblje se najraši v ozkem, intimnem krogu, ki razume njene težnje in stremjenja. Ima svojstva dobre gospodinje in skrbne matere. Dobrohotna, pristrčna narava, pri tem pa precej tenkočutna in občutljiva; volja ni ravno posebno jaka, vendar se pa javlja v zelo simpatičnih formah, enakomerno in konstantno. Oseba je kljub živahnemu naravni v svojih mislih in sodbah popolnoma stvarna in premišljena, v nastopu in vedenju preprosta in enostavna; rafiniranosti ne pozna, ker ji je duševno popolnoma tuja. Pretežno realna narava. Ima močno razvit estetičen čut, smisel za narodo, barvitost in sočnost življenja.

»Triglava«. Družabna čustva prevladujejo, hitro se vnamete in ogrejete za kako stvar, ste pretežno čustvena narava, še polna naravnega nagonskega občutja; opaža se pa neki notranji nemir, nestalnost in delna duševna neorijentiranost. Čutite v sebi tudi precejšnje notranje ovire, ki ne dopuste popolnega razmaha vaših duševnih sil; vsled tega vam manjka v javnosti neposrednosti in popolne določenosti v vedenju in nastopu, čutite se ženiranega in vezanega. Zato ste pa tembolj sproščeni v miselnem življenju, kjer ne poznate meja. Vaša miselnost je čudovito prožna in gibka, zelo mnogostrani ste, razumete hitro in točno, navajeni ste logičnih zaključkov, vendar pa v izrekanju sodb niste povsem samostojni in neodvisni, ker vam manjka večje zbranosti in tudi potrpljenja za ukvarjanje z detajli in važnimi podrobnostmi. Na zunanost ne polagate posebne važnosti, ljubite predvsem komoditeto in bi se v vezanih formah počutili prav neprijetno.

»Radovednost«. Prilagodljiva narava, ki je v dosegu svojih ciljev pripravljena prenesti marsikako pomanjkanje. Impulzivna, naglega značaja, hitrih misli in odločb. Opaža se pomanjkanje večje duševne koncentracije, njena duševnost je pod vplivom močnih čustev. Precej kritičnega naravna, v momentih zadirčna in gospodovalna. V nastopu ima precej ostrine in svojevoljnosti, radi tega ne vpliva vedno simpatično na okolice. Živi pretežno v idejnih sferah, ljubi abstraktno miselnost, manjka ji pa plodovite, ustvarjajoče fantazije. Manjka ji torej življenjske polnosti in sočnosti, preveč suhoparna in pusta je. Vezana je na zunanje forme, brez prave duševne svobode in prostosti; v sebi čuti polno ovir, radi tega je sama s seboj nezadovoljna, in to nezadovoljnost projicira tudi navzven. Očividno precenjuje lastne moči, radi tega ne najde v sebi pravega ravnotežja in duševnega miru. Samozavest in hotenje je močno razvito, oseba stremi kvišku, včasih še preko sebe. Gre ji vedno le za jedro vsakega problema, dolgovoznost in brezpredmetno govoričenje sovraži.

»Janko«. Oseba je zelo prilagodljiva, hitro se znajde v poljubnih življenjskih razmerah, vsestransko je razvita in nadarjena, in razpolaga s precej bujno umetniško fantazijo. Primanjkuje ji pa vztrajne trdnosti in duševne konsolidiranosti ter pravega notranjega ravnotežja; oseba se teh slabosti dobro zaveda, zato jih skuša prikriti z vprav diplomatsko premišljenim nastopom. Ljubi duševni razmah in spremembo. Njenemu stremljenju ni nikoli popolnoma zadoščeno, zato se opaža v njenem delovanju nestrpnost in tudi delna nezadovoljnost

Krema Leodor

ima štiri možnosti uporabe:

Pri solnčnih opeklinah, izvrstno bladi krema Leodor vneta kožo.

Pri ubodu mrčesa prepreči krema Leodor, debelo namazana bolečo oteklino ter srbečico.

Kot podlaga za puder je krema Leodor s svojim nežnim vonjem izvrstno sredstvo.

Rudečim rokam in nelepi koži, da snežnobela kreme Leodor ono lepo barvo, katero si želi vsaka odlična dama.

Tuba kreme Leodor stane Din 14 50, mala tuba Din 9.—, in pripadajoče Leodor-milo Din. 8.— komad. Dobi se povsod, kjer prodajajo Chlorodont-proizvode. 115

z danim položajem. Ljubi prostost in svobodno kretanje, prosta je vsake pedantnosti in ozkosrčnosti. Njena narava predstavlja združitev impulzivnega hotenja na eni in nedoločnosti na drugi strani. Svoje

*a sem samo Tige nečinja,
o, ab. Tigeja instruktor, T.*

namene in cilje previdno skriva, težko ji je priti do dna. Zelo komplicirana narava, polna notranjega doživljanja, a tudi polna duševnih bojev. Občutljiva, sprejemljiva, odprta zunanji vtisom, živeti se zna v duševnost ljudi, s katerimi ima stike. Duševnost izkazuje bolj mehak ustroj, ki prča, da se oseba le s težka sama od sebe odloči za kako večjo akcijo. V ljubezenskih zadevah širokogrudna, brez posebnih kapric in zahtev ter brez ostrine in robotosti. Živahnih misli in impulzivnih odločb. V splošnem oziru simpatična narava, ki si pa sama s seboj še ni prav na jasnem.

Pripomba uredništva: Kdor želi grafološko skico značaja kake osebe, naj vpošlje približno 10 s črtilom pisanih vrstic njene pisave (navesti treba tudi spol in starost) na uredništvo naše revije pod naslovom »Grafološki kotiček«. Obenem naj priloži pismu 20 Din za delo in stroške. Pisma se rešujejo strogo diskretno in zelo vestno. Analize vpisanih pisav se priobčijo v tem kotičku le na izrecno željo. Naš grafolog izdeluje tudi detaljne analize pisav in je bralcem te revije na razpolago za vse tozadevne informacije in vprašanja.

Oblačilnica 'Ilirija' vodi!

Ugodna prilika za nakup daril za Miklavža

Pristno angleško blago

za površnike:	prej m Din 496,	sedaj m Din 310
	< < < 381,	< < < 200
	< < < 320,	< < < 164
	< < < 280,	< < < 150

Različni ostanki češkega in angleškega blaga za ženske in moške!

Nekaj primerov:

Celi ostanek 1'80 m, pripraven za suk-njo in telovnik, za	Din 110, prej m Din 120
Celi ostanek 1'80 m, pripraven za suk-njo in telovnik, za	Din 250, prej m Din 367
Celi ostanek 2'30 m pripraven za manjšo celo obleko, za	Din 500, prej m Din 320
Celi ostanek 4'90 m, pripraven za celo moško ali fantovsko obleko, za	Din 775, prej m Din 346
Celi ostanek 2'60 m, pripraven za žensko obleko ali kostim, za	Din 260, prej m Din 186

Cene se razumejo **na dolgoročno odplačevanje** brez vsakega pribitka!

Oblačilnica »Ilirija«, Mesni trg 17/1
Telefon 2825 — Na zahtevo pošljemo potnika na dom!

Cvetje v zimskem času

Koliko čudovitega cvetja nam lahko že v zimski čas pričara vso žarkost in veselo blagoglasje solnčne pomladi! Že pozimi dobiš pri vrtnarjih vijolice, šmarnice, bujno razcvetele rože itd. Tudi za preprostega sobnega vrtnarja, ki hoče brž priklicati pomlad v svoj dom, je zelo mikavno siljenje raznih čebulnic in drugih rastlin, da barvito zacveto pozimi, ko je zunaj še sneg in mraz.

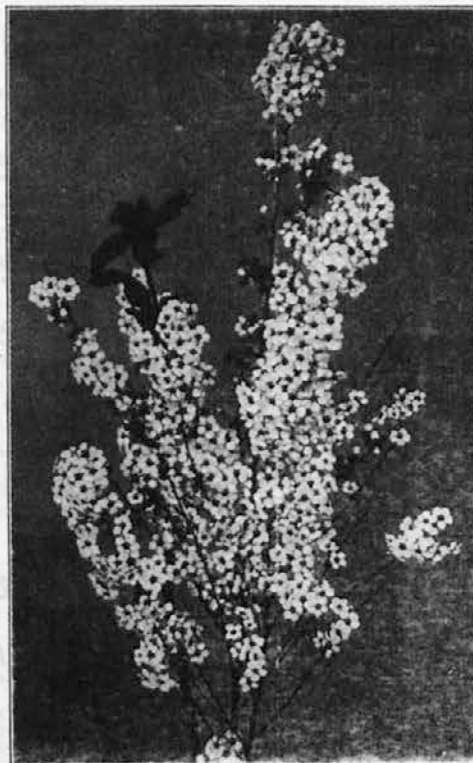
Beseda »siljenje« že pove, da hočemo z njim vsiliti rastlinam nekaj nenavadnega, ker jim siloma uravnamo dobo počitka tako, da morajo zacveteti ob času, ko bi sicer še počivale. Če v začetku decembra potakneš vejice črešnje ali marelice v posodo z vodo ter jih postaviš na toplo, tedaj zacveto te vejice navadno že o božiču; če bi pa te vejice že v oktobru prenesel v toplo sobo, bi ti o božiču nikakor ne zacvetele. Večina rastlin namreč nujno potrebuje neko dobo počitka, preden more znova brsteti. Cvetnemu popju nekaterih rastlin že zgodaj pozimi mine od narave določen čas odpočitka; zato se na vejicah leske brž prikažejo mačice, če jih — lahko že proti koncu novembra — postaviš na toplo, in prav tako se forsitija in goreči grm (japonska kutina) kmalu razcveteta, če ju postaviš v sobo po novem letu. Največ radosti lahko nudi sobnemu vrtnarju siljenje čebulnic, ki cveto na vrtu rano spomladi. Siljeni hijacinti, tulipani, narcisi, scile (morske čebulice), žafrani, hrušice (muscari) itd. so za zimske mesece nenadomestljivo dragoceni. Milijoni čebulic za siljenje se vsako jesen po vsem svetu razpošiljajo s Holandskega, največ iz okolice Haarlema, kjer že nekaj stoletij goje po obširnih njivah in vrtovih zlasti hijacinte in tulipane v silnih množinah.

Moderno trgovsko vrtnarstvo pa odgaja še mnoge druge, zlasti lesnate rastline za zimski cvet. Izbor za ta namen pripravnih in krasno cvetočih rastlin je zelo pester. Že dobrega pol stoletja silijo posebne vrtnarije v velikih steklenjakih množice španskega bezga in žlahtnih rož v nešteto sortah. Z etrom in toplo vodo je mogoče rašilnam umetno znižati dobo počitka na minimum. Tako so se Nemčija in druge napredne severne dežele že zelo osvobodile od uvoza italijanskega zimskega cvetja.

I. Majnica ali španski bezeg. Frid. Sinai v Frankfurtu ob Mainu, slovita in največja nemška vrtnarija za rezano cvetje, ima 32.000 m² pod steklom, kjer sili v zimskem času ogromne množine vrtnic, lilij, nageljnov in zlasti dišečega španskega bezga.

II. Siljene vrtnice.

Zelo hvaležni in preizkušeni za siljenje so izmed grmovnic nekateri osladi, zlasti *Spiraea arguta*, ki razvije na dolgih vejicah množico belega cvetja, dalje znana vrtna brogovita, *Viburnum opulus sterile* z belimi cvetnimi glavami, razne okrasne slive, tako n. pr. dražestna Japanka *Prunus serrulata* Shidare sakura z velikim, rožnato vrstnatim cvetjem i. dr.

V vodo vtaknjene vejice

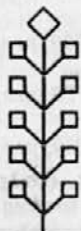
Levo: *Spiraea arguta*

Siljene vrtnice

Majnica ali španski bezeg

**ZA
MIKLAVŽA
IN BOŽIČ**

NAJBOLJ PRIKLADNA
DARILA PRIPOROČA

M. TIČAR • LJUBLJANA

Še 10 minut pred prihodom gostov

dovršuje njena marljiva roka zadnje priprave za sprejem. Nekoliko minut kesneje pa je že zopet lepa in negovana gospodinja, katere dražest zadivlja goste in katere naravna lepota je vedno nova tajna za vsako ženo in moškega.

Dnevna nega z Elido pospešuje lepoto rok in jim daje alabastru slično temno polt, kar vedno zadivlja.

ELIDA

nega kože

Barifonist g. Tone Šubelj,

bivši član kr. opere Narodnega gledališča v Ljubljani, ki je letos prepotoval skoro vse Združene države Severne Amerike in priredil v 45. mestih koncerte (samo v Clevelandu 13!) za propagando slovenske pesmi. — (Zgornja slika ga kaže v slovenski narodni noši.)

Foto J. Z. List,
Hollywood, USA.

„Ilustracija“

Naslovna slika na ovitku: Ivan Čargo: Melanholijska (akvarel).

Foto »Ilustracija«: Marjan Pfeifer.

Vsem fotoamaterjem, ki so nam poslali obilo slik: Prosimo, da malo potrpite. List razpolaga z obilnim gradivom. Kakor hitro bo mogoče, pride vse na vrsto!

Spasite Vaš ukras
Vašu kosu novom
pronadenom
francuskom
pomadam

„Michel“

Obustavi opadanje
i sedenje kose
Izleči kosno tkivo;
odstrani perut i sve boljke, od kojih kosa opada i sedi

Depo za Jugoslaviju: Beograd, Vasina ul. 8, II. sprat,
prodaje i apoteka Delini, Knez Mihailova ul. br. 1

Žalostna pesem

Anton Ocvirk

Nad vsemi spomini turoben mir,
Glasu od nikjer.

Samo včasih tesno bolesten dih
zaveje od njih.

Na dušo dežuje bridkost
zapuščenih dni,
Nekdo iz bolečine trpi.

— Ne povrne se pesem izpeta?
— — Le jok! —
Iztrpelo se je od vsepovsod.

Ilustriral Miha Maleš

Ali še niste bili v nezgodnem položaju: na razpolago Vam je bil avto — in Vi ste morali odkloniti njega uporabo, ker ne znate voziti? Pri sedanjem razvoju avtomobilizma se Vam bo to zgodilo vedno večkrat. Ali Vam ni žal, da morate kot poslovni človek to ponudbo odkloniti, ali Vam ni žal, da kot družaben človek niste mogli ustreči svoji družbi?

Oblastno koncesionirana šoferska šola Gojko Pipenbacher,
Ljubljana, Rutarjeva 9

Prešeren in titularni pesnik Anastasius Grün.

Prešeren: »Kaj pa nosiš, ubogi moj Zelenec, da se potiš tako hudó in stokaš tako glasno?«

Anton Alexander Graf von Auersperg: »Kreuzmillionen-donnerwetter! Glej, predragi moj učitelj, pokoro moram delati, pokoro, ker sem bil nekaj trdil v Kranjskem deželnem zboru, da morem vso slovensko literaturo spraviti v svoj žepni robec!«
(Iz »Ose«, 1906.)

Stari in novi delavci za slovensko knjigo

Problem slovenske knjige, ki je temeljil v zmanjšanem in skoro že docela neznatnem zanimanju slovenskega občinstva zanjo, je prešel najopasnější moment, zakaj danes so zopet na delu stari in novi delavci, da s svežimi silami zbude novo in še večjo potrebo po duševnem življenju, ki naj ga nudi knjiga in ki ga naj vzbudi v najširših plasteh našega naroda. V tem času je proslavila ena najstarejših naših založb svojo 50 letnico in se je ustanovila ena novih založb, ki obeta biti važen faktor v našem kulturnem življenju. Mislimo, da je pravilno, če prinašamo v interesu publike njihove izjave.

Ravnatelj Ivan Mesar

vih serij pomembnih knjig, katere smo že imeli in bomo še imeli priliko na tem mestu predstaviti našim čitateljem.

Ivan Mesar,

ravnatelj »Jugoslovanske knjigarnice« je tisti mož, na katerem visi vse breme problema sodobne knjige. Diči ga izredna iniciativnost in pravičen čut za izdajo knjig o pravem času. Tu priobčujemo njegovo izjavo o slovenski sodobni knjigi:

»Križa je skoro zavrla vsako izdajanje in skoro uničila vse naše načrte. Uradništvo, ki je preje predvsem kupovalo knjige, danes nima denarja, knjižnice ne kupujejo knjig, kakor bi jih morale, dijaštvo je problem zase. Priznati pa je treba, da so se prodajale gospodarske knjige, ker je prišlo v nas spoznanje, da je treba gospodariti. Z dohodki krijemo danes komaj obresti in z izkupičkom starih knjig izdajamo nove. Padle so naklade, če smo pred vojno tiskali knjigo v 4–5 tisoč izvodih, moremo danes komaj v 1–2 tisoč. Nisem pa pesimist in mislim, da mora pravilna in fina knjižna vzgoja naše mladine dovesti do veselih rezultatov. To naj bi bila ena glavnih nalog naše šole. Mnogo obeta moderna akvizicija, propaganda za slovensko knjigo od osebe do osebe. Zato bo »Jugoslovanska knjigarnica« izdajala naprej v zaupanju na bodočnost. Izšli bodo Pregljevi spisi, novi zvezki »Ljud. knjiž-

50 letnica »Jugoslovanske knjigarnice«.

L. 1879 se je ustanovila »Katoliška bukvarna«, ki je bila predhodnica današnje knjigarnice. Prvo četrstoletje je knjigarnica le životarila. Ko pa je l. 1905 prevzel vodstvo sedanji ravnatelj g. Ivan Mesar, se je začela za poljetje doba največjega razmaha. Tedaj je začela izhajati »Ljudska knjižnica«, »Leposlovna knjižnica«, »Zbirka ljud. iger« in ob teh zbirkah cela vrsta najrazličnejših knjig. Za časa vojne je bilo izdajanje knjig precej oteženo, zato pa se je po vojni začelo novo delo z novimi silami, ki ga je v zadnjih letih le zavrla križa knjige, denarno vprašanje obubožanega našega naroda. Toda stremiljenja križa ni mogla onemogočiti in baš ob svoji 50 letnici se knjigarnica pripravljala na izdajanje no-

vice in monumentalna zbirka prevodov odličnih del iz svetovne literature, katere prvi zvezek bo izšel v kratkem.

Sodobna akvizicija. (Iz razgovora z g. Cirilom Vidmarjem.)

Približno pred tremi leti sem napravil prve poizkuse z razpečevanjem slovenske knjige od osebe do osebe. Naši knjigotržki krogi so od prevrata naprej tožili, da se je prodaja slovenske knjige skoro popolnoma ustavila in da je naša knjiga zašla v težko krizo. To me je napeljalo do odločitve organizirati prodajo in propagando za slovensko knjigo. Prišel sem akvirirati. Akvizicija je neprijeten posel in zahteva mnogo premaganja. Vendar sem vtrajal. Prve večje uspehe sem dosegel pri propagandi in subskripciji za jubilejno izdajo Tolstega »Ane Karenine«. Kljub (za naše razmere) visoki ceni Din 250.— je knjiga zmagovito prodrla v slovensko javnost in tekom 8 mesecev je bilo prodanih okoli 1100 izvodov. Ta številka je tudi za slovenske razmere zelo ugodna in kaže veliko razumevanje našega občinstva za lepo knjigo. Uspeh »Ane Karenine« mi je dal poguma, da sem skupno z g. Obradovičem izdal obsežni roman Dostojevskega »Bratje Karamazovi«, ki so danes javnosti na razpolago.

Osebná propaganda je ona oblika književne prodaje, ki je danes nezogibna in nujno potrebna. Kdor vrši to delo, vrši važno kulturno delo. Ne smejo se uporabljati za ta posel ljudje, ki nimajo pravega odnosa do knjige. Založništva, ki to delajo, imajo žalostno izkustvo. Pri naših obstoječih slovenskih založništvih se v splošnem opaža velika osnovna napaka. Pri nas še danes izdajajo knjige tako kot pred vojno. Pozabljajo, da stoji pred nami danes nov svet in nov človek, zato je treba vse založniško delo prilagoditi časovnim razmeram, vendar pri tem paziti na izvrševanje tiste edine naloge, ki jo ima in mora imeti knjiga. Način izdajanja, organizacija plačilnih obveznosti, individualno pridobivanje posameznih interesov, to so danes predpogoji uspešnega založniškega delovanja. Razmere našega književnega

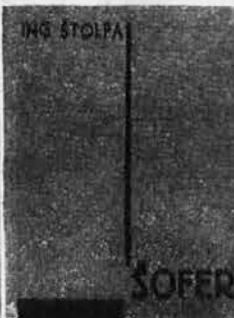
Ivan Čargo: Janez Žagar

trga so me vodile do izvajanja akvizicije. Prišel sem širiti krog ljubiteljev knjige in to delo bom nadaljeval, ker je to edini način pobijanja današnje književne krize. Pri tem poslu me vodi pripricjanje, da moramo pričeti Slovenci intenzivnejše kulturno živeti, kar pa je mogoče le, če imamo zadosten krog odjemalcev naše knjige.

»Modra ptica«. (Iz razgovora z g. Janezom Žagarjem.)

Naše knjigotrštvo je baziralo do zdaj na slučajnem zalaganju. Knjige so prodali, kolikor je bilo interesov. Da bi ta krog ljubiteljev knjige razširili, to se starejšim slovenskim založnikom ni posrečilo. Izvzemši našim ljudskim književnim družbam, toda te so izdajale svoje letne publikacije za določene kategorije mese. Založba »Modra ptica« se je ustanovila za tiste, ki hočejo kvaliteto in bo vršila tisti posel, ki ga slovenske založbe dozdaj niso mogle ali niso hotele vršiti. Knjige naj gredo med množico, knjiga naj si pridobi ljubitelje, ki

bodo znali ceniti njeno vrednost. Zato bodo njene knjige take, da bodo ustrezale inteligenčni stopnji vsega našega prebivalstva. Letno bodo izšle štiri knjige za ceno 180 oz. 240 Din, plačljivo v mesečnih obrokih. Vsem naročnikom bo založba dodajala zastojni mesečno revijo. Ta revija ne bo nobena konkurenca drugim revijam, zamašila bo občutno vrzel informativne in propagandistične revije za slovensko knjigo. Seznanjala nas bo z domačim in tujim književnim trgov, skratka z vsemi tistimi stvarmi, ki morejo in morajo zanimati duševno razboritega ljubitelja lepe in slovenske knjige.

Zunanja oblika knjig založbe »Jugoslovanske knjigarnice« v razdobju let 1905—1929

Letos 26. junija je dovršil svoje 60. leto danski romanopisec Martin Andersen Nexø, ki ga imenujejo »danski Gorki«. V svoji zgodnji mladosti je bil pastir, kasneje čevljarjski pomočnik, zidar. V času brezposelnosti je obiskoval ljudsko univerzo, postal učitelj in začel pisateljati. Njegova dela so kot človek, ki je prišel prav iz dna: v njih je nekaj svete mržnje, v njih je mnogo ljubezni, ki jo zmore le človek, in polno upanja, ki ga daje vera v lastno silo. Dobro mesto v svetovni književnosti si je osvojil zlasti s svojima obširnima romanoma: Pelle Osvojevalec (1910) in Stine, otrok človeka (1920), mogočnima epoma ustvarjajočega človeka. Drugi romani: Pokora, Mati, Družina Frank, Božja dežela (letos) itd., zbirke novel: Sence, Slavospjev iz dna, Prol. novele, Kmečke novele, Bornholmske novele, Obrežje detinjstva itd., drama: Ljudje z Bangaarda. Novela »Zidovi« je prevedena iz zbirke njegovih novel v nemškem prevodu pod naslovom »Potniki praznih sedežev«.

Zidovi

Martin Andersen Nexø

Prav lahko bi se bil naselil v pravem mestu, lahko bi bil imel delavnico s pomočniki in vajenci in majhno prodajalnico s tovarniškimi čevlji — nič bi ga ne bilo oviralo v tem. Bil je sposoben v svoji stroki in nekaj sto kron bi gotovo kje nabral, da bi lahko začel. V najhujšem primeru bi ti tovarnar pomagal na noge, za kar bi se mu prodal s kostmi in kožo.

Toda Blank se ni maral komurkoli ali kakršnikoli stvari prodati. Ljubil je svobodo, zato se je bil naselil na robu mesta, v eni tistih hiš z dvema nadstropjema in podstrešnim stanovanjem, tam, kjer prehajajo polja polagoma v velemesto.

Iz svoje visoko ležeče kleti je imel pri delu vse pred očmi: najprej nekaj brezupne ilovnate grude, potem vrbe, s katerih je v megli kapljalo in ki so bile zavetišče razmršenim ptičjem, in dalje zunaj polja, na katerih je rastle pravo žito. Še dalje zunaj — tega si je bil v svesti — so bili krasni gozdovi z jezeri in rožami po tleh. Toda Blank ni bil sanjač, in to tu je bilo vendar tisto pravo — dežela.

»Moj bog, ali je to vse?« so dejali tovariši, kadar jih je bil vzel s sabo domov, da bi videli, kako silno lepo stanuje. To ga je ozlovoljilo. Zagovarjati svoje lepote pa ni mogel; saj ni postal deležen svojega veselja po razumu, marveč po srcu in dihu. A drugič se je ognil ljudem in je obdržal svoj svet zase; če je drugim le do tega, da bi mu vzeli najboljše, jih pač lahko pogreša.

Nazadnje je prišlo do tega, da ni z nikomer občeval. Nekako nezaupanje se je zbudilo v njem, tega se je oklepal trdno, kot bi veljalo braniti svojo last. Kadar so mu ljudje prinesli delo in pričeli govoriti, kako svobodno stanuje, jim ni odgovarjal, marveč je ostal pri stvari — in jih je skušal čimprej odpraviti. Razen o čisto poslovnih stvareh ni govoril z ljudmi o ničemer; saj bi vsak splošni pogovor prej ali slej dovedel do točke, ki je njegova skrivnost; in svojo delavnico je — na nekoliko preočiten način — uredil tako, da je bilo ljudem nemogoče priti do okna.

Čim je bil sam, ga je obšel globok mir; nikdar se ni čutil samotnega. Ves je bil poln zavesti, da je dosegel pravo; bilo je, kot je treba. Ni tuhtal, a njegova čud je sprejemala nenavadno pestre dojme, ki jih je budilo nebo z oblaki, kjer je romalo vesoljstvo v neprestanem izmenjavanju mimo. In solnce samo je objemalo vse to kot presilno srce boga.

Svoja okna je imel skoro vse leto odprta; kadarkoli je sijalo solnce, je njegovo žvižganje tako rekoč trepetalo preko razpokane ilovnate skorje. Žvižgal je kot napol znorel, kot omamljen — povzpelo se je do oglušujoče vriskajoče radosti; kot sobni ptič, ki visi na zidu v solčnih pramenih.

Neke jeseni pa so začeli neposredno pred njegovimi okni kopati zemljo. Blank je zvedavo opazoval ljudi iz

svojega stanovanja; uredil si je kot ptič; celo v načinu, kako je stegoval svoj vrat in opazoval početje zunaj, je bilo nekaj ptičjega. Nikakršnega nemira ni občutil; to je bilo nekaj, kar se je pač dogajalo v pokrajini; obračala je nove plati navzven — vse njemu v veselje.

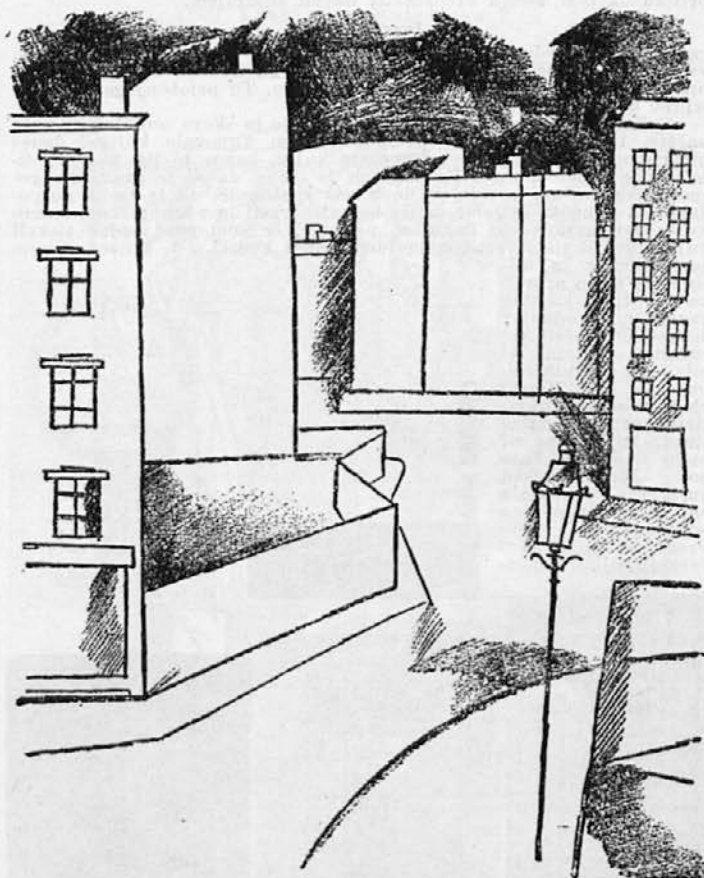
Pozimi se je po zmrznjeni razkopani zemlji podila mladina iz sosesčine, pomladi pa so prišli rokodelci ter so pričeli zidati. Kaj lepo jih je bilo gledati; zakaj Blank je sedel sam s svojim od zore do mraka; nikar da bi mu kdo gledal v delo, ki ga je imel v rokah. In zunaj je bilo vrvenje kot v mravljišču. Da utegne iz dela tolikih rok nastati kaj celotnega — temu se je čudil na vso moč.

Toda zgradba zunaj je rastle dan za dnem ter obrnila proti Lanku v razdalji dveh, treh metrov gol zid. Dežela je bila zagrajena; nekega dne je izginil zadnji vršiček vrbe. Blank se je začudeno izpraševal, koliko neba bodo pač še pustili.

Nič odmeva ni bilo v tem zidu in Blank je utihnil s svojim prepevanjem; žvižgal je še včasih — da je prečistil zrak. Polagoma, tekem let, pa je postala enolična siva površina zidu lisasta od vlage in senc; velike muhe so lazile po njej in jo oživljale — marljivi prašički in včasih kaka stonoga. Čim je Blank zjutraj zlezal iz postelje, je pogledal v zid; po značaju in barvi lis je sodil, kakšen dan se obeta. Nekaj korakov na levo je stal drug, prav tako visok zid s tremi zaboji za smeti poleg sebe; in če se je do pasu stegnil skozi okno ter legel na hrbet, je lahko videl naravnost v nebo.

Često tega ni bilo mogoče storiti, pa saj tudi ni bilo potrebno. Daleč na desno je bila med zidovi ozka špranja, ki je vsebovala vse. Popolnoma zgoraj nebo, potem nekaj lipovih vej, ki so molele izza zidov, potem šegav majhen izrezek iz pokrajine in končno del poti s svojim neprestanim prometom — prav preko ozadja špranje. S svojega stola ni mogel videti ničesar od vsega tega; če pa je postavil na okno komad zrcala, je imel vse pred sabo.

S tem svojim koščkom božje proste narave v zrcalu je Blank kar udobno shajal. Samo obraz mu je bilo treba dvigniti iznad svojega posla, pa je bil deležen vsega: solnca, dežja in poljan; in ko je poteklo nekaj let, je

povsem pozabil, da je stalo svoje dni pred njim nekaj drugega kot ta sivi, lisasti zid.

Ko se je bil pred leti selil semkaj, je stanoval na vogalu reven kolonialni trgovci. Prav ta je zdaj zidal in oživljal ta del mesta; debel je bil zdaj in napitan, imeli so ga za veletgovca. Čevljar Blank ni niti poskušal pro-

dreti v posameznosti razvoja. Razumel je le, da je ta veletrgovec zagrabil deželo, ter je to na svoj način dovedel v zvezo z debelostjo moža.

Jemal je stvari, kakor so bile. Veletrgovec je bil zelo priden človek, priljuden gospodar in prijazen napram nižjim ljudem. Ob nedeljah je ležal na vseh štirih na preprogi svoje sobe ter se igral s svojimi otroki. Eno samo napako je imel: da se je venomer debelil in s tem zapiral razgled.

Natančno tako so se oblikovale stvari čevljarju Blanku, kot očividni pojav, ki je postajal popolnoma očiten. Kadarkoli je zagledal svojega gospodarja, vsakokrat mu je zbužala pozornost njegova debelost; ves nemiren je opazoval, da se človek neprestano debeli. To je občutil kot pretečo nevarnost za svoje lastno dihanje; bilo mu je, kot bi mu hoteli ukrasti zrak.

Nekoč spomladi pa se je končno pripetilo nekaj, kar je postalo usodno. Veletrgovec ni našel nikakega prostora več, pred špranjo je zrastlez iz tal visok, gosposki zid. Zadnji ostanek zemlje je izginil, v Blankovem zrcahu je stalo zdaj pet kuhinjskih oken v stebrih drugo nad drugim. Poslopje pa je imelo to lastnost, da je njegova zadnja stran ujemala dopoldansko sonce ter ga odražala v zrcahu; kadar je bilo eno izmed oken tako široko odprto, da se je nekako sprostilo golega zidu, je Blank lahko zaslutil petero oken dekliških kamric. Potem je prišla odnekod gola, obla roka ter spet zaprla okno; prišla je in odšla kakor blisk; za silo jo je nadomestoval solnčni žarek.

Prav za prav pa je bilo vse to brez pomena. Zrealce se je nekega dne prevrnilo in Blank ga je pustil ležati; ni ga potreboval več.

Vedel je zdaj več kot kdaj prej in vse bolj je znal uporabljati svoje znanje; če so se roji mušic spreletavali kot troje sivih plesočih senc nad tremi zaboji s smetmi, je vedel, da je mirno, lepo vreme. Ležal je ob vlažni steni in se je nalezal revmatizma; natanko je čutil, kdaj vihrá zunaj sever, ta dobri prijatelj trganja po udih. Ko pa je zasmrdele iz zabojev s smetmi, ni bilo več daleč do poletja; smrad je bil zanj naravnost blagodejen, ker je prebujal sonce v njem. Vedno več je bilo znamenj; navsezadnje jih je bilo toliko, da se je naselilo neprestano poletje vanj; zatekel se je v domišljijo, pa si je znal pričarati sonce, kadarkoli je le poželel.

Nič več ni žvižgal, ni mu bilo do tega. Zanj je bil zdaj važen mir. Molče je sedel pri svojem delu, s praznim, prežečim izrazom. Iz praznote pred njegovim pogledom so rasli novi svetovi, tako da ni ničesar pogrešal. Njegov vid je bil nenavadno neobgljen napram zunanjim stvarim, goli zid mu je oslabil vid; ljudje, ki so ga bili videli v oči, so ga imeli za blaznega in so se ga izogibali. A na znotraj je videl izredno dobro, v samem sebi je našel vse.

Polagoma je prišel ob marsikaj, kar druge drži v življenju. Ničesar ni zahteval zase, in vendar se je smatral za imovitega človeka. A žal mu je bilo vseh ljudi okrog sebe. »Zazidani so,« je govoril sam sebi in žalosten zmaževal z glavo. »Saj ne more sonce nikoli posijati nanje.« Niti malo ni pomislil, da je sam v prav takem položaju. Vse je zavračal — želje in potrebe — in ostalo mu je edino ogrevajoče čustvo, sočustvovanje z usodo vseh onih, ki jih je trla senca stiskajočih zidov. On edini je spoznal, odkod to gorje — prav radi tega so ga imeli za blaznega; sam je to prav dobro vedel. Drugi so mislili, da so temu krivi zidovi, kleli so jih. Blank pa je vedel za skrivnost, on edini! Zato se je tako skrivnostno smehljajal.

Kadarkoli ga je to čustvo močno prevzelo, je popustil delo, in njegovi prsti so tipali po čevljarškem nožu. Stara vraža se je držala tega bodalca. Marsikateremu njegovih prednikov v obrti je pomagalo in ga varovalo; če obrneš njegovo ost v pravo smer, te varuje vsega zlega in ti privabi srečo v hišo. Blank sam ni veroval v to; bodalce se mu je motalo med prsti, ne da bi prav za prav vedel, kaj bi ž njim; početje, ki se ga človek sploh ne zaveda. V svojih stiski je začel brusiti nož na ost; to je bilo prav za prav edino opravilo, ki je tešilo njegovo dušo. Sam je smatral to za prazno potratno časa in kadarkoli ga je obšla strast, je besno tolkel po nožu; in vendar se ni mogel zdržati.

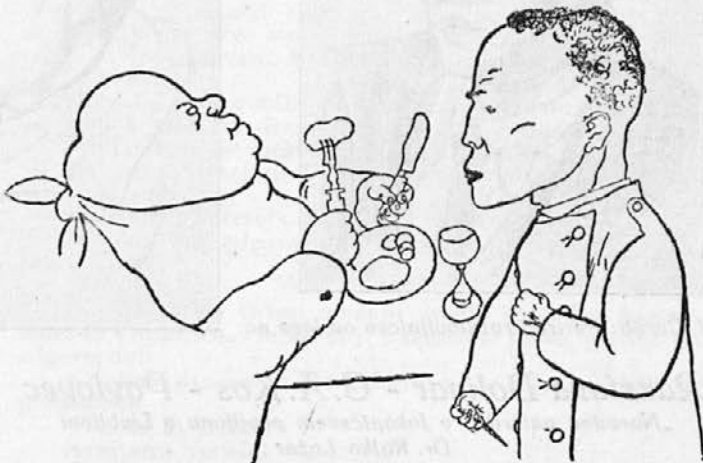
Nekega dne je bilo Blanku in ostalim stanovalcem stare predmestne hiše odpovedano. Poslopja so se gnetla že krog in krog hiše, ki naj bi jo podrli, da napravi prostor moderni zgradbi.

Čudno, Blank ni nikoli niti pomislil na to možnost. Če bi se nekega jutra prebudil in opazil, da so se stiskajoči zidovi spet pogreznili v zemljo, bi se temu prav nič ne čudil; zdelo bi se mu prav in pravično. A porušiti to staro

bajto, da bi napravila prostor taki kasarni, tega ni mogel in ni mogel razumeti. Saj to pomeni razbiti ves svet, da bi bilo prostora za še več muhastih domislekov; to pomeni, postavljati vse pojme na glavo.

Toda Blank je prav dobro vedel, kaj tiči za vso stvarjo. Veletrgovec je bil tiste dni tako napihnjen, da mu ni bilo dovolj, zapirati ljudi — treba jih je kratkomalo spraviti s poti, da bo zanj dovolj prostora.

Blank je oblekel svojo najboljšo obleko, vtaknil šiljasti nož pod jopič, stopil preko ceste in pozvonil na vratih veletrgovca. Njegov pogled se je zadnje čase nenavadno izpreminjal, da so se ga ljudje naravnost bali.

Slišal je, kako je rekla služkinja v sobi: »Tisti trapasti čevljar je.«

Veletrgovec je planil iz sobe in začuden strmel v Blanka.

»Samo zaradi tistih odpovedi sem prišel,« je jecljal Blank in vstopil.

»Hja, kaj za vraga pa je z odpovedmi? Mislite mogoče, da so protizakonite?«

»Pač, pač, le — ti si prenapet, preveč se debeliš, ti — drugim pa primanjkuje zraka. Predrem te, da bo mogel zrak iz tebe —,« je govoril Blank sunkoma in zasadi bodalce v njegov trebuh.

Čevljarja Blanku so zaprli, a njegove misli so bile prečudaške, da bi imelo zmisel, držati ga v ječi. Človek, ki je zamenjal gol zid z zajetnim veletrgovcem je pač slaboumen; takega človeka vendar ne moreš trajno smatrati za misleče bitje niti pustiti, da bi bil deležen normalnih dobrin družbe. Kaj kmalu so ga prepeljali v blaznico.

Zdaj je v blaznici; uverjen je, da je s svojim nožem razbil zidove. Razodela se mu je globina; vidi veliko zveznost, z brezpomembnimi malenkostmi se ne mara pečati. Zato ga stalno drže v blaznici.

Včasih ima svoje jasne trenutke, ko črpa svoje misli iz velikega skupnega čebra. Tedaj preudarjajo, ali ga ne bi vrnil družbi. K sreči pa potem iznenada vpraša, ali zdaj lahko sije sonce na staro bajto, ali pa, če bi bilo potrebno, da bi še enkrat navrtal veletrgovca.

(Prevedel M. K.)

George Grosz je najmarkantnejši zastopnik nemške povojne grafike, v večini svojih del izrazito tendenčen. Verist, to se pravi, grebe po življenju, kjer le-to najbolj surovo in grdo teče. Slika noč življenja, kakor naš Cankar. A dočim nam duša pri Cankarju zares zakoprni po lepoti in pravici, od samega silnega optimizma njegovega, ostanemo pri Groszu neomajni v svojem zaničevanju, celo trši in bolj črno, leži. »Der Mensch ist nicht gut — sondern ein Vieh«, pravi, in svet je po njegovem nezmišeln. — Oni, ki reklamirajo Grosza za socialnega umetnika, umetnika proletarskih mas, pozabljajo, da se Grosz v svoji grafiki iz delavca prav tako norčuje kot iz

bankirja. On se norčuje in biča življenje celo. — Njegova risba je ekstrakt grafične karikature. Linija polna sarkazma, forma izmalčena, pretirano in groteskna. V figurah slepa demonija — zares, človek govodo. Za vsak okus ni. A v ogromnem delu Groszovem je mnogo mnogo umetnin prve vrste, ki bogato odtehtajo Groszove slabše ure.

(Gornji dve Groszovi risbi sta vzeti iz nemškega prevoda Nexöjevih »Passagiere der leeren Plätze«, Malik Verlag, Berlin.)

I. Čargo: Portreti razstavljalcev od leve na

desno: Fr. Pavlovec, L. Dolinar, G. A. Kos

Razstava Dolinar - G. A. Kos - Pavlovec

„Narodna galerija“ v Jakopičevem paviljonu v Ljubljani
Dr. Rajko Ložar

Vsako jesen odpre zapuščeni Jakopičev paviljon svoja vrata naši umetnosti. Letos so razstavili L. Dolinar kipe, G. A. Kos in Fr. Pavlovec kolekciji slik.

Celotno razstavo je obvladoval velikanski Dolinarjev kip »Mojzes«, ki je odtegnil pozornost obiskovalčeve docela od drugih manjših stvari mojstra. Tam je bilo namreč videti boljšo plastiko in — format najmanjši, predmet resničen — imenuje se portret. V prvi vrsti Portret H.S. in G. A. Kosa. Narava govori svoj in en stil in tako je vsak Dolinarjev portret boljši nego ostala skulptura. Kes, Beg, Sv. Krištof in druga dela pričajo pač o orjaškem tehničnem znanju, ki dela kiparja slepega za preprost in naraven in pomembnejši stoji motiv in motiv sploh; in pričajo tudi o veličini Meštroviča, nimajo pa glavnega, kar bi morali imeti, namreč notranje nujnosti, dasi jim ni odrekati velike iskrenosti in resnobe.

G. A. Kos je zelo soroden Dolinarju in mnogo zna. Njegovo znanje je ljudi v razstavi presenečalo, toda v njegovih delih pogreši človek razen nujnosti tudi teže in resnosti ustvarjanja. Zato zaostaja za Dolinarjem. Vse pri njem je zakrito s sijajno tehniko prednašanja in z eleganco. Dve sliki sta segali preko ostalih in je bila prva

Malo tihožitje in druga Portret deklice. Pod sijajno barvno obleko je na večini Kosovih slik izginila predmetnost, človek pri školjkah zaradi barve ne pride do školjke in zaradi sence drugod ne do pojma telesnosti in prostora. Zdi se, da smo v njegovih delih z belimi partijami v silnem solncu in s črnimi v hudem mrazu, ki sicer jako imponira, a počutimo se ne dobro. V sredi med njima — vide Malo tihožitje — se namreč začne umetnost in naj nas Kos prihodnjič preseneti ž njo.

Pavlovec je lani prvič nastopil v krogu Četrte generacije, a to pot je razstavil večjo kolekcijo. Mi tako skromnih in tihih, iskrenih, a tako finih barvnih pesmi vse do Pavlovca nismo poznali. To je več nego požlahtnjen slovenski impresionizem, kar je P. dal na Tihožitju s hruškami, Mali vasi, Savi, Gozdu, Za vasjo itd. Tu je barva prvokrat duhoven interpret pojava stvari in je predmet prvič v obsegu naših impresijonističnih struj postal vreden in sposoben, da se javlja potom barve kot subtilnega slikarskega fenomena. In slika je pri Pavlovcu prvič pri nas kot celota ne več produkt barv samih, nego razmerja med njimi — tona. Še so poleg živih mest v Pavlovčevem slikarstvu nekatera tudi gluha, toda če obiskovalec razstave teh skromnih, a zato notranje tako bogatih platen ni pokupil vseh, je vzrok pač v tem, da ne ve, kaj je to umetnost slike. Naj gre torej k Pavlovcu in naj se pouči o tem. (Reprodukcije nekaterih del v prihodnji številki!)

Leon Kavčič: Oktoberska ljubezen (akvareli). — I. Samo III II. Ah, česa me spominjaš, roža? III. Presenečen

Jahta gospoda vojvode

Sven Elvestad

Ilustriral Albert Sirk

(Dalje)

VII.

Kapitulacija.

Pogledi vseh mojih gostov so planili vame. Vstal sem, da pojasnim vso zadevo. V moje največje začudenje se je začel ravnatelj hotela na ves glas smejeti.

Razumel sem, zakaj se smeje. Mislil si je, da je vse skupaj ekscentrična šala. Kmalu so vpadli v njegov smeh tudi ostali gostje z veselimi obrazi. Bil sem v strahu, da se mi ponesreči ves načrt in zato sem zavpil z bobnečim glasom: »Gospodje! Vse to je krvava resnica!»

Ravnatelj pa se je smejal kar naprej in moral sem ga ukrotiti. Sklenil sem, da mu poklonim kroglico iz svojega browninga, ki ga vedno nosim seboj.

Rečem vam, da sem eden najboljših strelcev z revolverjem, kar vi že dolgo veste, gospod Krag. Nu — pomeril sem in zadel ravnatelja v roko. Zavpil je in padel na tla. Ostali, ki so mislili, da je po njem, so obnemeli.

Zdaj so videli, da je vse krvava resnica in rekel sem jim, da čaka vsakega strel, kdor le zine. »Da, in v glavo,« sem dostavil, »ravnatelj naj se zahvali Bogu, da ni poginil.«

Te zadnje besede sem izgovoril z zamolklim glasom, ki je primerno učinkoval. Eden gospodov se je tako prestrašil, da se je zgrudil nezavesten.

Najhrabrejši med njimi je bil brezdvomno starejši direktor igralnice, elegantni monsieur Deux. On se je zavedel prvi in četudi se mu je glas nekoliko tresel, vendar je bil še precej hladnokrven.

»Kaj hočete?« je vprašal. »Kaj pomeni ta napad?«

»To boste kmalu izvedeli,« sem odgovoril. »Toda prej moram poskrbeti za varnost... Jack in Brown! Prepustite vajine tri gospode drugim!«

»Ali nas mislite umoriti?« so vprašali vsi naenkrat.

»Ne. Poskrbel bom le, da ne boste nevarni.«

Moji ljudje so v kratkem zvezali vse družbi roke in noge. Tri gospode sem izbral, da se bom pogajal z njimi. Starejšega šefa igralnice, direktorja banke in župana monsieurja Berliota.

Tedaj je prekinil detektiv pripovedovanje pustolovca in vzkliknil:

»Nezmisel! Nezmisel! In to vse da se je bilo zgodilo, ne da bi bili mi o tem kaj vedeli? To bi bil pravi svetovni škandal, če bi se bilo v resnici kaj takega zgodilo.«

»Počakajta, gospoda,« je rekel pustolovec žurno. »Če mi dovolite, da nadaljujem, boste vse razumeli... Dogodki so se namreč razvili tako, da vse zgodbe niso smeli razbobnati, ker bi se jim sicer smejal ves svet. Poslušajte, prosim! Predvsem sem razložil svojim gostom, da nisem vojvoda in tudi ne Portugalec. Da pa sem navaden državljani in — največji zločinec v Evropi.

Zaprepaščenje je bilo popolno.

Šef igralnice je vprašal, kaj hočem prav za prav.

Odgovoril sem: »Ko sem prišel v Ostende, sem imel milijon na svoj način pridobljenega premoženja. Imel sem trden namen, da ta kapital tu pomnožim, bodisi z igro ali

pa z zločinom. Z igranjem sem pogorel; ne le, da nisem nič pridobil, temuč sem tudi izgubil svoj milijon in ta milijon hočem najprej imeti!«

Šef, ki je mislil, da se s tem izmuzne, je odvrnil:

»To je lahka stvar. Eden tajnih paragrafov igralnične-ga poslovnika dovoljuje, da se more vrtni del vsote, ki jo je izgubil igralec. In če se more dokazati, da je dotični igral v... recimo nekakšni duševni zmedenosti, ima celo pravico, da zahteva povračilo vse izgubljene vsote.«

»Mislite, da bom pristal na to, da sem bil duševno bolan?« sem ga vprašal.

»Da,« je odgovoril počasi, »tako bi se cela zadeva naj-lajše uredila.«

»Ne,« sem izjavil, »niti za dva milijona ne bi pristal na kaj takega. Sicer vas opozarjam, da to ni malenkostna vsota, ki jo zahtevam. Milijon sem izgubil in ta je moj — konec besedi.«

»Ker ste ga izgubili, ga pač ne morete meni nič tebi nič šteti k svojemu denarju.«

Smejal sem se njegovim naivnosti in rekel sem mu, da mi ne sme ugovarjati. Da bo v nasprotnem slučaju kar hitro sin smrti.

»Kaj torej hočete?« je vprašal prisiljeno mirno.

»Preden vam odgovorim, vas moram še marsikaj vprašati.«

»Prosim.«

»Koliko so po vašem mnenju vredni igralnica, kazino, hotel in gledališče, vse skupaj? Premislite točno, preden mi odgovorite!«

»Okroglo dvajset in pet milijonov,« je rekel po daljšem premisleku.

»Nu, to ni slabo.«

Nato sem vprašal župana:

»Koliko je vredna katedrala?«

»Katedrala? Bogme, nisem strokovnjak, da bi jo mogel oceniti.«

»Bržkone je stavba zelo stara?«

»Da, med najstarejšimi v Evropi, ponos mesta in vse države. Poprave in restavriranje je stalo okoli dvajset do dvajset in pet milijonov.«

»Videl sem tudi mnogo drugih dragocenih stavb v mestu,« sem nadaljeval, »muzej n. pr. — ali bi mi ga prodali, če bi ponudil deset milijonov?«

»Ne.«

»In magistrat? Nova stavba, kajne?«

»Da. Osem milijonov vredna.«

»Da me boste razumeli,« sem odrezal osorno, »kako krvavoresna je vsa zadeva, vam moram predvsem povedati, da so vse telefonske zveze pretrgane.«

»Kako mislite? Vse telefonske zveze?«

»Da. To so napravili moji ljudje. Iz mesta ni mogoče priklicati od nobene strani pomoči. Najbližja mornariška stanica je oddaljena pet milj in najbližja utrdba dve milj. Mesto je brez vojaške garnizije in čuva ga le slabo organizirana policija. Vidite: položaj je izredno resen.«

»Za božjo voljo, kaj vendar nameravate, človek?« je vprašal šef igralnice.

»Nameravam bombardirati Ostende,« sem odgovoril.

Oba direktorja in župan so se zopet začeli smejeti, jaz pa sem dvignil roko z revolverjem.

Baš sem hotel pritisniti, da jim podarim nekaj za spomin, ko so spremenili svojo taktiko. Smeh jim je zamrl na ustnicah, gledali so me obupani pogledi.

»Ali ste blazni?« je rekel šef igralnice. »Tedaj ste naj-opasnejši blaznež, ali pa ste v resnici največji in najdrznejši lopov tega sveta.«

»To zadnje se ujema z resnico,« sem odvrnil.

»S čim nameravate bombardirati mesto?« je vprašal.

»Z najnevarnejšim orožjem, z bombami. Vabim vas, da greste z menoj in si ogledate zanimiv prizor... Jack,« sem rekel enemu izmed moštva, »pazite na te tri gospode. Prvega, ki poizkusi pobegniti ali dati kakšen znak, ustrelite brez usmiljenja kakor psa.«

»Razumem,« je rekel Jack in dvignil revolver.

Šel sem s tremi gospodi na krov, kjer so moji ljudje baš nameščali topove.

»Ena sama krogla iz enega teh topov more razstreliti vso igralnico,« sem jih opomnil.

»Ali ne pomislite, koliko človeških življenj bi moglo biti uničenih?«

»Da,« sem odvrnil. »To vse sem premislil. Pa — kaj je meni za par človeških življenj! Kakor hitro bom razrušil mesto, bom z zadnjo bombo pognal v zrak svojo jahto. Če ne boste hoteli izpolniti mojih zahtev, ne bomo jutri več pri življenju, ne vi, ne jaz. Vsaj vi ne,« sem dostavil. »Kar

se mene tiče, nimam prav nič izgubiti, toda mnogo pridobiti. Že dolgo živim, truden sem, preveč truden, da bi se podil za zločini. Zdaj hočem še završiti z zadnjim velikim činom. Če se mi posreči — dobro, življenje bo imelo še nekaj vrednosti zame. Če se mi pa ne posreči, pač nisem napravil druge škode, kot to, da sem spravil par ljudi s tega sveta... Mislim, da je vsa stvar jasna ko beli dan. Ne morem več nazaj. To, kar sem napravil, že zdaj terja smrtno kazen po zakonih vaše dežele. Vidite — prav imam: svoje življenje sem že itak zapravil in nimam prav nič izgubiti.

»Še vedno nam niste povedali svojih zahtev,« me je opomnil šef igralnice.

»Predvsem hočem imeti svoj milijon.«

»Dobro, tega boste dobili. Za banko, ki zasluži letno svojih dvajset milijonov, to ni mnogo.«

»Kako in kje mi mislite izročiti denar?« sem ga vprašal.

»Ključ blagajne imam pri sebi,« je odgovoril. »Šel bom na kopno in vam prinesel milijon. Enemu vaših ljudi naročite, da me bo spremljal — besede ne bom prelomil.«

»Hvala vam,« sem rekel ves ganjen.

»Saj sem vam že prej rekel, da boste dobili svoj milijon.«

»Ne veselim se tega milijona.«

»Česa pa?«

»Veselim se, da hočete vi sami prevzeti skrb za te moje zadeve. Zdaj vas pa prosim, poslušajte: moje zahteve!«

Šef igralnice je prebledel.

»Če pomislim na vse ogromne vsote, ki ste mi jih omenili v razgovoru,« sem nadaljeval, »z največjo lahkoto diktiram svoje zahteve... Cenili ste igralnico in vse druge znamenitosti na dvajset in pet milijonov... Tedaj je pač poceni, če mi izplačate... recimo dva milijona zato, da vam vsega ne razrušim... Torej imam dobiti skupno tri milijone.«

»To je pljačka, gospod...«

»Kaj pravite? Da vas hočem opljačkati, družbo, ki zasluži letno dvajset milijonov? Moral bi zahtevati deset milijonov in vi bi mi jih morali dati. Toda jaz sem zmeren. Igralnica naj plača tri milijone, prosim lepo... Magistrat naj plača...«

Župan se je zdrznil.

»Občina nima niti pare v gotovini.«

»Vem. Če se pa ne motim, imate vi, gospod župan, glavno besedo pri izdatkih mestne občine.«

»Da.«

»Nu, če napišete na račun občine ček, ima ta svojo vrednost v vsej deželi, ali ni tako...?«

»Ček s podpisom ostenskega župana ima isto vrednost kot katerikoli državni papir.«

»Dobro. Prosim vas, da mi napišete ček za en milijon.«

Monsieurju Berliotu se je divje zablistalo v obeh očeh.

»Vaše ime, prosim?« je rekel. »Sicer vam ne morem napisati čeka.«

»Moje ime vam je na razpolago. Toda to ni glavna stvar. Glavna stvar je vaše ime.«

(Ne vem že, katero ime sem mu bleknil in župan je podpisal ček za en milijon.)

»Ta denar morem prejeti v vsaki banki?« sem vprašal.

»Da in ob vsakem času.«

Seveda so gospodje skrbno želeli, da vtaknem ček v žep in da zahtevam pozneje v eni izmed bank denar — takoj bi bil aretiran.

Zdaj sem pogledal bančnega ravnatelja.

»Vaša banka je brezdvomno precej bogata?« sem ga vprašal.

»Mlado podjetje, toda sicer zelo ugledna banka,« je odvrnil.

»En milijon bi bilo preveč?«

»Da! To bi bilo nemogoče!«

Hitri in odločni odgovor mi je ugajal, zato sem rekel:

»Nu, dovolj bo pol milijona, toda niti pare manj. Čast mi je torej zahtevati: tri milijone od igralnice, en milijon od mestne blagajne in pol milijona od banke. Skupno štiri in pol milijona. Računal sem na pet milijonov, pol milijona črtam.«

»Zelo ste ljubeznivi, gospod,« je rekel šef igralnice in me gledal docela obupano. Ni vedel, ali bi se smejal, ali bi jokal. Takšnega tragikomičnega prizora bržčas še ni nikoli doživel.

»Opozarjam vas na to, da ključev nimam pri sebi,« je rekel bančni ravnatelj. »Poiškati bi moral enega svojih kolegov. To pač ni pripravno?«

»Ne,« sem mu odgovoril. »Zaupam v dobro ime banke in prosim, da mi napišete ček za pol milijona.«

»To hočem,« je rekel hitro. Najbrž niti slutil ni (kakor tudi drugi ne), kaj nameravam s temi nakazili.

»Hvala. — Prosim vas, če se potrudite v salon, da napišete nakazila. Vse pisalne potrebščine so spodaj... Da bo bolj varno, vas bo spremljalo par mojih ljudi.«

Šli so v spodnje prostore in se vrnili čez nekaj časa z nakazili. Pogledal sem, če so pravilno napisana.

»Te čeke morem torej povsod vnovčiti?«

»Da, v vsaki banki,« je odgovoril bančni ravnatelj.

»To pa storim baš tako rad pri vas, kakor pri komerkoli drugem,« sem rekel.

Še nikoli nisem imel prilike videti tako dolgih obrazov. Razburjali so se zelo in zahtevali čeke nazaj.

Tedaj sem ukazal dvema možema, da sta pomerila na bančnega ravnatelja in na župana. Jaz sam sem vzel na muho direktorja igralnice in vzkliknil:

»V teku treh minut mi morate odgovoriti pritrdilno, sicer ste sinovi smrti!«

Dve in pol minute je prešlo.

»Vdam se,« je zašepetal župan.

»Tudi jaz,« je rekel bančni ravnatelj.

»Vsi se vdamo,« je izjavil šef igralnice.

VIII.

Cilj vsega.

Thomas Busch je nadaljeval s svojo zgodbo:

»Kakor hitro so se gospodje vdali mojim zahtevam, sem jim razložil, kaj imajo storiti.«

Šef igralnice je imel iti na kopno in v spremstvu dveh mojih mož prinesiti denar. Če bi poizkusil alarmirati mesto, bi ga morala na mestu ubiti.«

Če bi ga ne bilo dalj časa od pol ure nazaj, bi začel bombardirati mesto.

Še enkrat sem predočil šefu, da mislim resno — potem je šel. Prej pa je še bil v spodnjih prostorih pri svojih dveh kolegih-direktorjih, ki sta soglašala, naj dela po svoji volji.

Vsi drugi gospodje so bili talci in šefa sem opozoril, da imajo umreti vsi in takoj, kakor hitro opazim najmanjši znak izdajstva. To je tudi znak za razrušenje vsega etablissementa.

Takoj nato so odveslali na kopno.

Par minut potem sem opazil v mnogih oknih igralnice luč. Čez dvajset minut so se vrnili.

Ukazal sem, da dvignejo sidro. Ves čas smo bili pripravljeni, da odjadramo vsak trenutek — ena sama beseda iz mojih ust in že bi pluli z največjo hitrostjo na morje.

Pokazalo se je, da je šef igralnice uvidel brezplodnost vsakršnega odpora. Prinesel pa je seboj štiri in pol milijona.

Zaprle sem ogromno vsoto v svojo miznico, pokazal na mizo, ki smo jo pred nedolгим zapustili, in vzkliknil:

»Gospodje — kozarec šampanjca!«

Dve slugi sta prinesla steklenice. Ponudila sta kozarce, toda gostje niso marali piti. Tedaj sem dvignil čašo in vzkliknil:

»Na moje zdravje in na zdravje jahte gospoda vojvode!«

Izpraznil sem čašo in jo vrgel ob tla.

»In zdaj je naša zabava končana, gospodje,« sem nadaljeval. »Zahvaljujem se vam za nočnejši večer. S svojim obiskom ste mi darovali par veselih ur, ki jih ne bom pozabil tako hitro.«

Goste so odvedli na krov in nato v čolne, ki naj bi jih odpeljali na kopno. Kakor hitro so bili v čolnih, smo se odpeljali z največjo brzino in tisti trenutek so zagrmeli vsi trije topovi proti mestu.

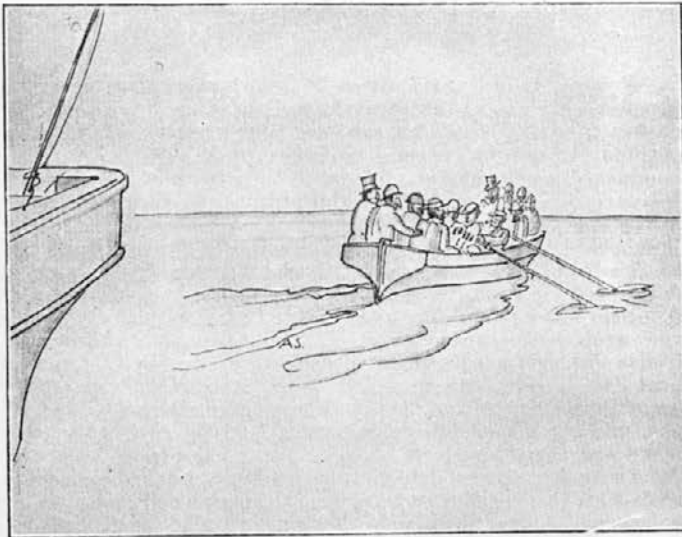
Gospodje so se dvignili vsi prestrašeni iz čolnov in gledali zdaj zadimljene topove, zdaj mesto.

Kamen je ostal na kamenu.

Škripali so z zobmi in divje kleli.

Topovi so bili napolnjeni s slepimi strelami...

Dim strelav se je razkadil, mi smo zapuščali luko in jadrati ven na visoko morje.

To pa je najinteresantnejša epizoda vse te čudovite zgodbe: zakaj o vsej tej pustolovščini ni prodrl glas v javnost.

Jadrati smo na morje in ker smo jadrati s polno paro, nikdo ni mogel misliti na to, da bi nas zasledoval. Seveda so telefonirali iz mesta takoj na vse strani in kraje ob obali. Toda na to sem bil pripravljen in poln zaupanja v izurjenost svojega moštva. Previdni smo bili — v največji hitrici so prepleskali elegantno jahto in podobno —, zapal sem, da bomo ušli.

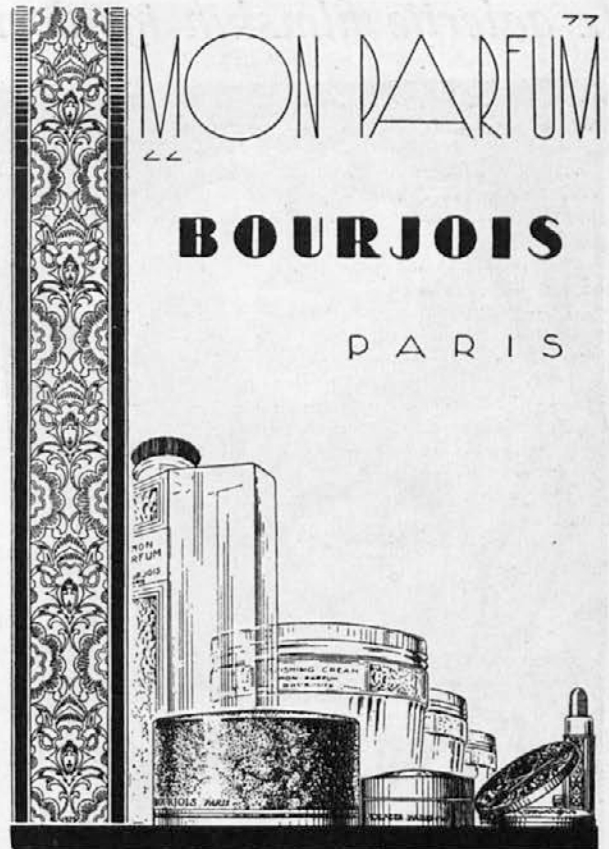
Drugega dne je zakrnila morje gosta megla in to je bilo za nas še boljše. Kratek hip smo videli belgijsko torpedovko, ki nas je nedvomno iskala, toda brzo smo spremenili kurz in že je izginila v megli.

Imeli smo dovolj premoga in tudi živeža za dolgo potovanje. Sklenil sem, da gremo v Atlantski ocean in potem v južne kraje, kjer bomo na kakšnem samotnem otoku gotovo našli primerno zavetišče. Jadrati pa smo ob angleški obali, francoska se mi je zdela premalo varna.

Nekoč smo prišli na našo nesrečo preblizu obale. To je bilo drugo noč po našem odhodu iz Ostende. Naenkrat nas je oblila žarka luč svetilnika. Videli smo, da smo zašli med čeri in da smo v največji nevarnosti. (Dalje prih.)

Gdš. Vali Smerkoljeva, miss Ilirija 1929.

Zelo važno *za naše gospodinje!*

Če želite postreči

*Vašim
domačim z
res okusno
kavo, upo-
rabljajte k
zrna kavi*

vedno

Kolinsko cikorijo

Ivan Čargo: Conrad Veidt

Conrad Veidt

Ime tega filmskega igralca, ki je pričel svojo karijero pri Reinhardt, nato pri berlinski Ufi ter tam izdelal svoje najmarkantnejše figure, nato pa prešel v Hollywood, je zvezano z nemškimi in evropskimi ekspresionističnim filmom. Neverjetna zmožnost in oblast nad muskulativnim omrežjem obraza in rok ter prav tako velika sposobnost za neko neresnično in nenaravno, groteskno maskovito mimiko je Veidta postavila za nosilca glavne vloge v Indijskem nagrobnem spomeniku, Orlacovih rokah, Kabinetu voščениh kipov itd., samih vlogah, ki so se odlikovale po grozotnem, pošastnem in ekspresivnem miljeju. Kaj čuda, če je bil ta igralec v ženskem svetu zelo dolgo »velika moda«; saj je njegova eksotična, demonska igra več kot običajno vplivala na žensko psiho. In če si v duhu predstavimo čas, v katerem smo gledali njegove filme, čas nekakšne povojne strahotne psihoze, nam bo umljivo navdušenje filmske publike za vsak Veidtov film. Vendar čas ljudi prav tako jadrno degradira, kot jih instalira in s Veidtom je enako kot z drugimi filmskimi »stari«: moda je in moda mine. Že ko je imel v Berlinu igrati prvič v smešni vlogi, je vse z napetostjo pričakovalo in ugibalo o uspehu — in pohvala ni bila več enodušna. Kajti k dobri komični igri ne spada samo sifonska steklenica — to ima lahko vsakdo — nego predvsem komična igra. Dobro je zaigral Veidt državnega pravdnika v »Križevem potu žene«, to pot v družbi z odličnim Wernerjem Kraußom.

V kinu Ljubljanski dvor je tekkel pred kratkim prvi japonski film v Ljubljani, kateri nosi zgoraj navedeni naslov in ga je v okviru svojega filmskega programa preskrbel Prosvetna zveza. Kritika evropskih listov ga hvali enodušno in zelo močno, gotovo je tudi, da pomeni »V senci Jošivare« za razvoj mednarodne filmske kulture najmanj toliko kot svojčas ruska »Križarka Potemkin«. Režiser Teinosuke Kinugasa je opravil zgodbo bratovske ljubezni, katere visoka pesem je ta film, s štirimi igralci, ki so dokaz močne in stare gledališke kulture japonske. Dasi je resnično, da na podlagi samo enega filma ni mogoče podati več nego približne beležke, je vendar način, kako so ti ljudje zaigrali svoje vloge, presenetljiv. Sestra O Kiku in brat Rikiya odnašata tu seveda prvenstvo in sta v poedinih prizorih neprekosljiva. Manj zadovoljivi lepota O Ume, ki pa tudi nima posebno eksponirane vloge, dočim je groteskno-surovo lice Moža s palico igrano dobro.

Za vsakim izmed teh mimičnih likov, podanih s skrajno realistično in osebnim doživetjem, silno individualistično, se pa skriva — in to je čudo tega igranja — tudi tip, abstraktna sila, katero igralec simbolizira v svoji pogosto naravnost brutalno vsiljivi in neusmiljeni vlogi. Vselej je tu tako, da ne trčijo samo poedini ljudje drug ob drugega, nego tudi poedina božanstva, poedini principi sveta in življenja. V tem zmislu je režiser tega filma prvič spravil na platno Olimp sam.

V igranju samem so videti ponekod posebnosti, katerih še ne razumemo brez komentarja. Internacionalnejši jezik pa govornita režiser in fotograf. Ali sta ta način slikovne dramatik in režije, kakor smo ga videli v tem filmu, ter ta način fotografije zares inspirirana po ruski filmski produkciji ali pa ne, o tem bi se dalo razpravljati. Oba — ruski in japonski film — sta za nas danes še vse preveč dve malikom podobni zadevi, da bi se mogli o njih stvarno odločiti. In oba nastajata preveč daleč od nas. Ne glede na to pa je sredstvo likovnega izraza, to je govor na platno vrženih predmetov in sosledice scen, v filmu Jošivare impozantno. Svojevstven, aparten fotografski detajl, enkrat obrnjen v lirično prijetnost, drugič v demonsko grozo in rabijatnost, nosi režiserjevo zamisel. Detajl govori tu namesto teksta popolnoma zadostno. Situacije in dogodke bereš vnaprej iz slike: pred vsako sceno in prizorom vidiš tako rekoč »vodilni motiv«, ki nosi red v mestoma divji tempo in kaos projekcije. Seveda se na ta način prime slike tudi silno mnogo simbolike. A v bistvu je celota zgrajena na sugestivno močnem detajlu, (packi in liniji vzdolžnoazijske slike), z izredno naravnostjo in resničnostjo, obenem pa je potopljena v neko brezmejno temoto, usodnostno noč, iz katere nastajajo obrazi in postave prav tako, kakor se rodijo recimo na japonskih tuših iz samih belih ploskev.

Film »V senci Jošivare« pomeni sam na sebi odločno kvaliteto, dasi tudi on ni prost običajnih nonsensov v tekstu in zasnovi. Zaenkrat deluje prvenstveno kot novo odkrit teritorij.

O-Kiku, sestra (Čihoja) in Rikiya, brat (Banduh) v filmu »V senci Jošivare«

*Conrad
Veidt,
znani
filmski
igralec*

Conrad Veidt

Foto Ufa

*Conrad Veidt v vlogi maharadže v filmu
„Indijski nagrobni spomenik“*

Conrad Veidt v filmu „Orlacove roke“

Ita Rina v novi vlogi

*Ljubljankanka Ida Kravanja v glavni vlogi novega filma
„Toni obešenjačka“ po drami E. E. Kische*

Foto Ströhmingor, Praha

*Lily
Damita
filmska igralka
(klobuk iz zelene
klobučevine)*

Črn šal iz atlasa
D' Ora, Paris

Moda

Desno: Svetlozelen hermelin, plašč iz olivnozelenega atlasa
D' Ora, Paris

Wallet Express

v Ljubljani, Stari trg 19

Znani modni salon g. F. Potočnika, Ljubljana, je otvoril v svojem ateljeju brzolikalnico in popravjalnico damskih in moških oblek ter tako preskrbel, da smo se v tem oziru približali modernim velemestom, ki imajo že zdavnaj take brzolikalnice. V ekspresni likalnici in popravjalnici oblek bo obleka tekom nekaj ur kot nova in bode obleka tudi dalj časa ohranjena. Novost, katere se bodo dame in gospodje gotovo radi posluževali, je topla pozdravljeni.

Plašč, kombiniran iz belega in rjavega skunsa
D' Ora, Paris

Aparten športni plašč iz vzorčast blaga, ovratnik v formi šala, velike manšete

Obleka z dolgo casaque. Pas in gumbi so iz biserovine
D' Ora, Paris

Večerna toaleta iz najfinejših zlatih čipk
Feldscharek, Wien

**Dva tipa
sloven-
skega
obraza**

*Zaglejte se
v slovenski
mlad obraz
i prorokujte
bodočnost
sebi in nam!
Preteklost
nam je dala
sedanjost in
ta nam bo
dala bodoč-
nost: lepo to
v duhu in v
telesu!*

Južni tip. Gdč. V. K. iz Trsta

Foto Lux et umbra, Trst

Severni tip. Gdč. Mija B. iz Ljubljane

Foto Jos. Pogačnik ml.

**Moderna
baletna
akrobacija**

*Predvajala na bo-
hemske večeru
gdč. Marta Jakše,
članica baleta, in
g. Fran Mrak, član
Nar. gledališča v
Ljubljani*

Levo: Pero

Spodaj: Kolo

Desno: Na rokah

Foto „Ilustracija“

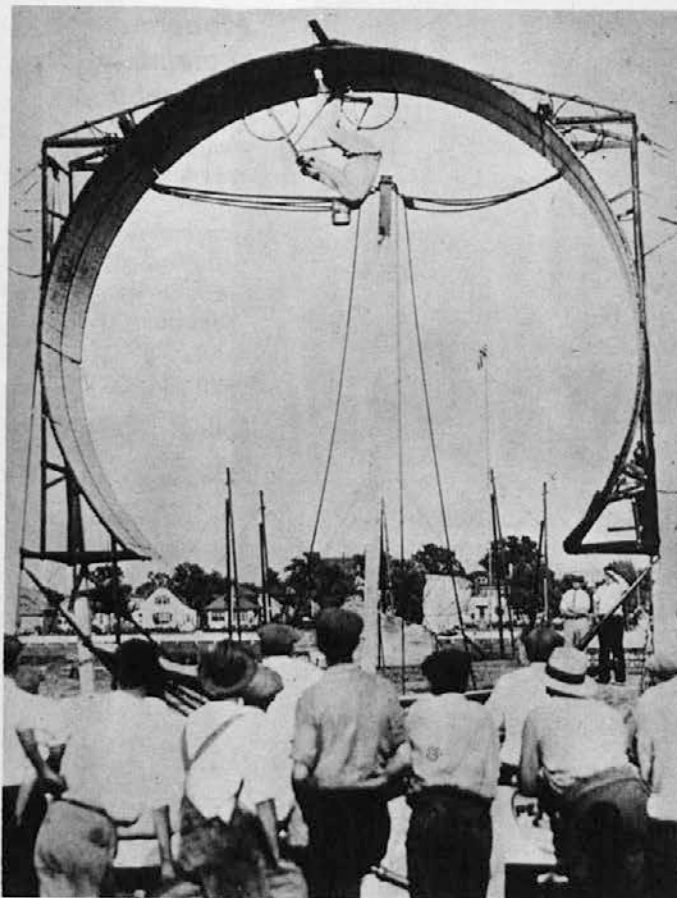
Svojevrsen poštni nabiralnik v Ameriki. Ta 15 čevljev visoki nabiralnik v mestu Portlandu (Oregon) služi za zračno pošto. Ni baš posebno priročen

Merilec brzine za strojepiske. S strojem je zvezan besedni števec. Narekuječi govori z uro v roki in bere, koliko besed napiše strojepiska v eni minuti

*Motor gonijo solnčni žarki!
Dr. R. Goddard v U. S. A. lovi solnčne žarke in jih spreminja v parno pogonsko silo*

*Kolo v kolesu
Oscar Babcock iz Wisconsinu kaže vožnjo s kolesom v kolesu s posebnim aparatom, ki ga je sam skonstruiral*

Krotiteljica odpira levinji željusti

Klovni otvorijo predstavo

Lev, kralj pustinje, s svojo krotiteljico
Fotoag. Pinto, Beograd

Levo: Konje je treba očistiti za predstavo

Desno: Dvogrbe kamele se solnčijo v jesenskem solncu
Foto Fr. Krašovec

Miss Eva Gruber, edini slon ženskega spola, ki se je naučil voziti se na kolesu

Šimpanz s svojima lepo vzgojenima otrokoma

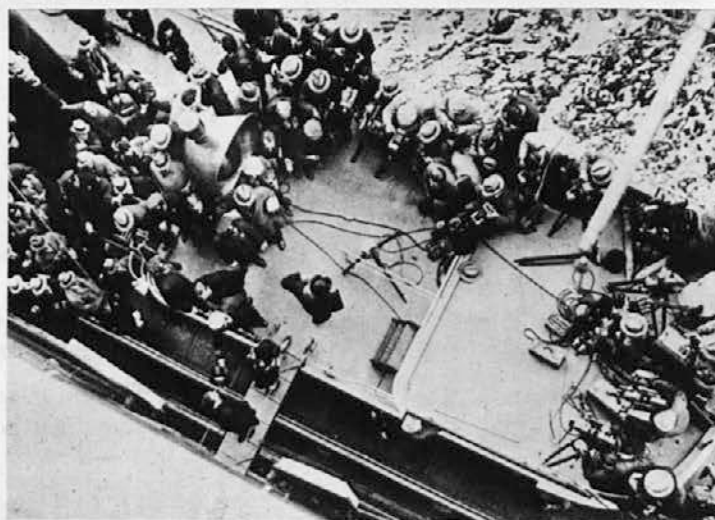

Vratolomne produkcije cirkuških akrobatov

Desno: Brezžični telefon Anglija—Avstralija. Avstralski ministrski predsednik Mr. Bruce v Sidneyu (Avstralija) se razgovarja z lordom Passfieldom, tajnikom avstralskega domniona v Londonu

Spodaj: Nekdaj in zdaj. V Londonu so priredili vožnjo samih nad 30 let starih avtomobilov

Redka slika: Prihod varnika z Mac Donaldom v newyorškem pristanišču. Naskok fotografov in kinooperaterjev na premierja britanskega imperija

Obisk Mac Donalda v U. S. A.

Levo: Sprejem Mac Donalda po prihodu v New York. Spremlja ga ogromna povorka avtomobilov

Rožice sem trgala ...

Zamaknjen ...

Prvi prijatelj Foto N. Nedeljko

Ribič Foto N. Nedeljko

Študija

Dva prijatelja Foto Smerke, Stožice

Nova serija naših otrok

Prinašamo po vrsti, kakor smo prejeli. Kar je lepega, pride še vse na vrsto. Konkurencu zaključimo v 12. številki. Uredništvo »Ilustracije«

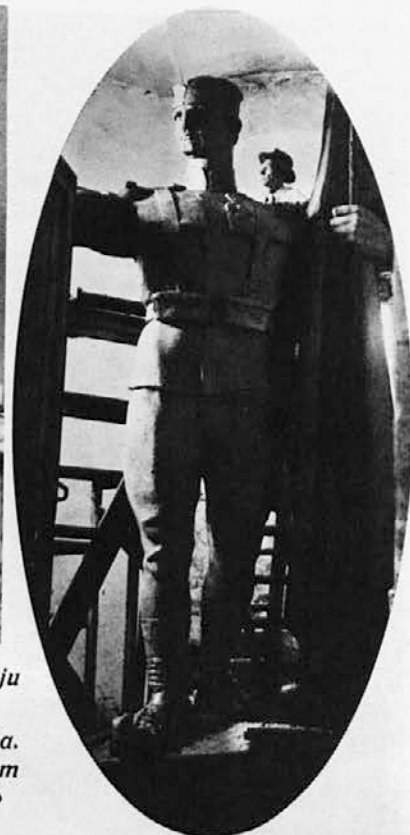
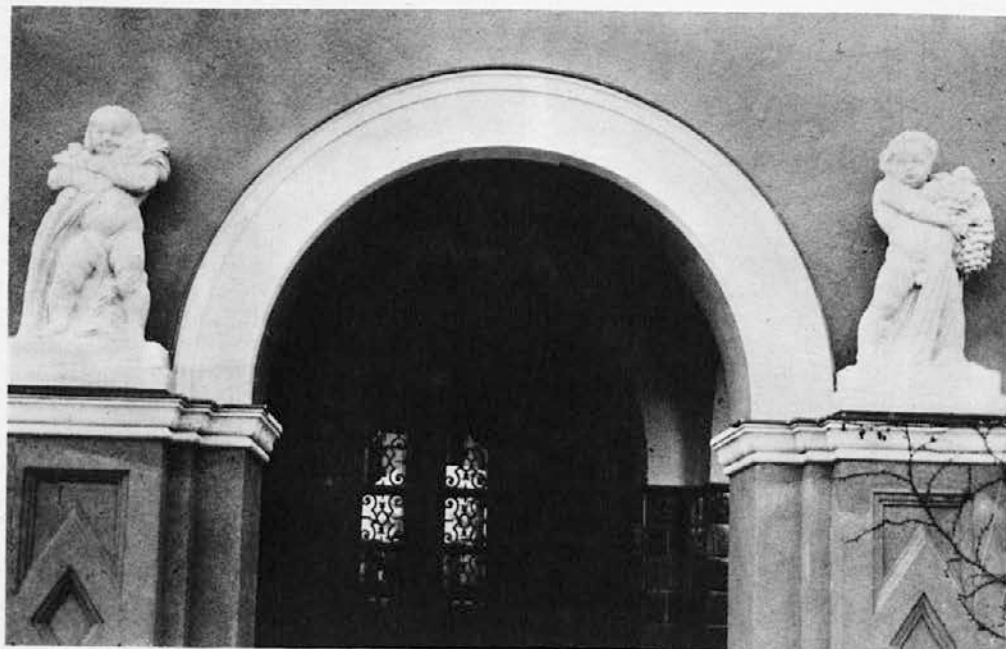
Mladi kolesar

Goslice imam, pa svirati ne znam —!

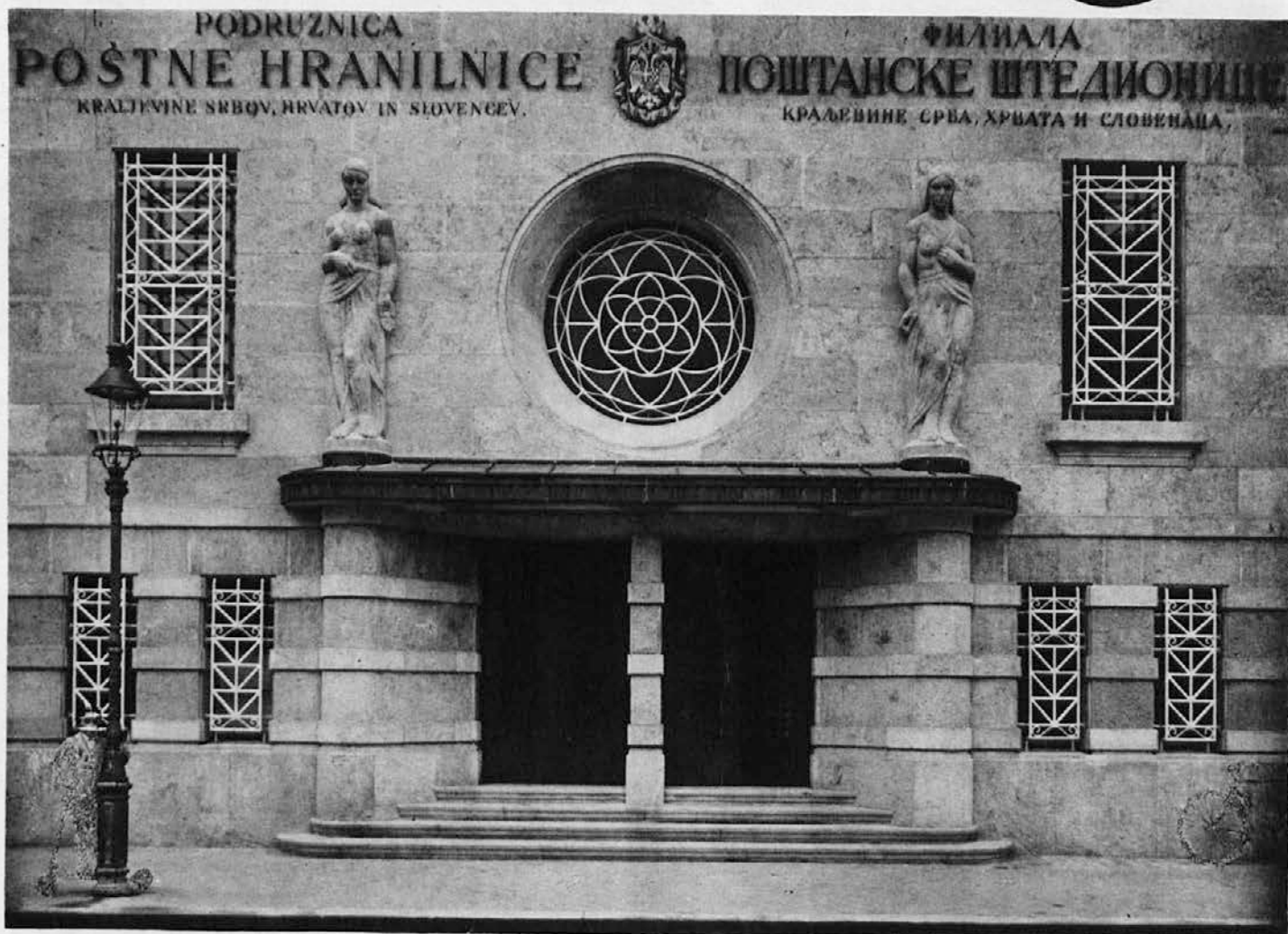
Kako mala Milčka kiparji in slikarji

Dve portalni figuri, delo akad. kiparja I. Napotnika v Zavodnjah pri Šoštanju

Desno: Spomenik branilcem Beograda, delo akad. kiparja Živojina Lukića. Spomenik bo postavilo „Udruženje rezervnih oficirjev in bojevnikov“ na novem beogradskem pokopališču

Foto: g. Pinto

Skulptura s portala nove palače Poštne hranilnice v Ljubljani, Aleksandrova cesta 18. Leva figura simbolizira Štednjo, desna Dajanje. Delo akad. kiparja Ivana Jurkoviča. Izmed drugih del tega kiparja omenjamo Spomenik padlim v Škofji Loki in Borovnici

Foto „Ilustracija“

Perspektive za zimsko modo

MODNI SALON
MIKLOŠEVA RODIČ DZ.O.Z.
10/1

Silhueta letošnje zimske mode kaže napram lanski modi veliko spremembo.

Parižanke, vsaj tiste, ki so za modo merodajne, že nosijo zimske plašče, kateri se prilagajajo telesu od ramen do kolen. Vsi plašči so več ali manj obšiti z kožuhovino, bodisi okrog vratu ali po rokavih. Način, kako kožuhovina ovije vrat oz. rokave, je najrazličnejši in to razlikuje letošnjo modo od vsega, kar smo podobnega videli do sedaj.

Priljubljene barve za zimsko modo so še vedno kostanjevorjava, zelena in črna. Posebno lepi so nekateri kostanjasti in zeleni odtenki, kakor barva prazne kave (moka) ali barva grahove kaše (puree de pois). Pa tudi druge barve pridejo v poštev, tako n. pr. nekateri modri odtenki, izmed katerih vlečejo nekateri na sivo, drugi na vijoličasto.

V obče je treba poudariti, da je moda zopet začela postajati bolj ženska, začela se je feminizirati; čipke, pentlje in druge olupšave prihajajo v navado, večerne obleke bodo daljše, do tal segajoče. Značilna olupšava v letošnji zimski modi pa bodo čipke, ki tako učinkovito dovršujejo ženskost in gracijo oseb, ki jih nosijo. Čez dolgo večerno krilo pride kratek plašč; hermelin, sobol in lisica ostanejo še dalje najljubša kožuhovina, nadalje pa ohrani astrahan še vedno svojo vrednost in veljavo. Astrahan pa se tudi barva v najrazličnejših barvah (sivo, kostanjasto itd.).

Obleke dobivajo na hrbtu novo potezo, poleg dekoltea se pripenjajo nanj tudi rože, trakovi, pentlje, čipke, tkaninasta »Krita«, dragulji in cela vrsta drugih več ali manj vrednih okraskov.

V splošnem pa bodo v letošnji zimski modi prevladovale čipke; od njih bo odvisna eleganca zimskih toalet in pravi šik tistih dam, ki jih bodo nosile.

Milostiva —

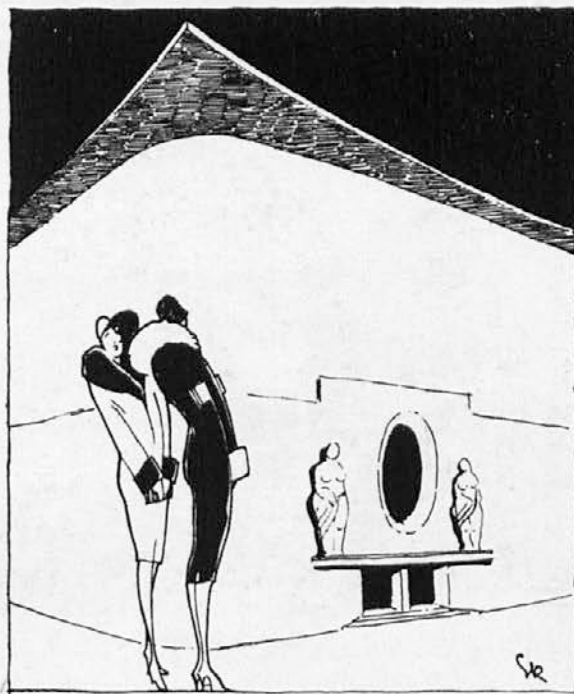
ali hočete zaostajati za svojimi družicami na kulturnem zapadu? Ali hočete opravljati še vedno svoje posle peš? Na ta način izgubljati čas, ki ga morete pri uporabi avtomobila posvetiti sami sebi? Vaš soprog ima avtomobil — zakaj le za sebe, zakaj ne še za Vas? Seveda morate Vi sami znati voziti in prav ravnati z avtomobilom. Autosport je damski sport par excellence — za vsako damo v vsakem položaju.

Oblastno koncesionirana šoferska šola Gojko Pipenbacher, Ljubljana, Rutarjeva 9.

Plesna godba „Merkur“, ki letos vodi, v Ljubljani

Foto „Ilustracija“

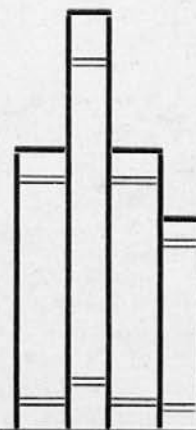

Debata na Aleksandrovi cesti o moderni vitki liniji.

»—Čudim se, da na tako moderno stavbo postavijo tako nemoderna stvarjenja —«.

Svetlobarvni damski čevlji postanejo kmalu zamazani in nerabni — zato hitro sveže prebarvati z znano »Vilbra« barvo za usnje.

SALDA-KONTE
ŠTRACE
JOURNALE
ŠOLSKE ZVEZKE
MAPE
ODJEMALNE
KNJIŽICE
RISALNE BLOKE
ITD.

NUDI
PO IZREDNO
UGODNIH CENAH

KNJIGOVEZNIKA

JUGOSLOVANSKE TISKARNE

PREJ **K. T. D.**

V LJUBLJANI, KOPITARJEVA 6/II.

Peko

